gemeente
Capelle aan
den IJssel



Programma Duurzaamheid

2027-2031

Inhoud

Voorwoord 3

1. Inleiding 4
1.1 Programma Duurzaamheid 2027-2031 5

2. Kaders en terugblik 6
2.1 Breder kader en verbinding andere gemeentelijke terreinen 6
2.1.1 Relatie programma wonen 6
2.1.2 Wettelijke en beleidsmatige kaders 7
2.2 Wat hebben we tot nu toe bereikt? 7
2.3 Totstandkoming programma - participatie 8
2.4 Afbakening 8

3. Richtinggevende uitgangspunten 9
3.1 Uitgangspunten 9
3.2 Wat is de beoogde impact van dit programma 10

4. Klimaatadaptatie & Biodiversiteit 11
4.1 Inleiding 11
4.2 Wat gebeurt er al? 11
4.2.1 Risico's extremer weer in Capelle 12
4.2.2 Integrale hitteaanpak en lokaal hitteplan 12
4.3 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen? 13

5. Energie 16
5.1 Inleiding 16
5.1.1 Verduurzamen woningen 17
5.1.2 Wat gebeurt er al en waar willen we naar toe? 17
5.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen? 20

6. Circulaire economie 22
6.1 Inleiding 22
6.2 Wat gebeurt er al? 22
6.3 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen? 23

7. Duurzaam bouwen en gebiedsontwikkeling 26
7.1 Inleiding 26
7.1.1 Wettelijke kaders en juridische borging 26
7.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen? 27

8. Communicatie en monitoring 28
8.1 Hoe gaan we communiceren? 28
8.2 Hoe monitoren we? 28
8.2.1 Actuele cijfers 28

Bijlagen 29

Bijlage 1: Participatie verslag 30

Bijlage 2: Overzicht Ambities & Indicatoren 45

Colofon 49

Voorwoord



Capelle aan den IJssel is een stad om trots op te zijn. Een stad waar mensen prettig willen wonen, werken en opgroeien. Dat willen we niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst. Maar ons klimaat verandert. Langere perioden van hitte en droogte en extremere neerslag zullen vaker voorkomen. Dat merken we ook in Capelle. Daarom werken we aan een stad die groener, gezonder en beter voorbereid is op de toekomst.

Duurzaamheid gaat voor mij vooral over wat we daarvan merken in ons dagelijks leven. Een woning die comfortabel is en waarvan de energierekening betaalbaar blijft, een groene buurt met voldoende schaduw op warme dagen, minder wateroverlast na een stevige regenbui en zuinig omgaan met materialen en gemeenschapsgeld.

De komende jaren zetten we daarin concrete stappen. We helpen inwoners bij het isoleren van hun woning, ondersteunen mensen die moeite hebben hun energierekening te betalen en werken aan buurten die beter bestand zijn tegen hitte en extreme neerslag. We vergroenen de stad, versterken de biodiversiteit en zorgen dat materialen vaker een tweede leven krijgen. Als gemeente geven we daarbij zelf het goede voorbeeld.

Dat kunnen en willen we niet alleen. In Capelle zijn al veel inwoners, ondernemers en organisaties bezig met duurzame initiatieven. Die betrokkenheid en creativiteit hebben we nodig. De gemeente kan helpen, verbinden en belemmeringen wegnemen, zodat goede ideeën ook echt van de grond komen. Daarbij geven we ruimte aan initiatief en respecteren we de keuzes die inwoners en ondernemers zelf maken.

Ik zie verduurzaming vooral als een kans om onze stad beter te maken. Niet door alles van vandaag op morgen anders te doen, maar door stap voor stap verstandige keuzes te maken en te kijken wat werkt. Daarbij hebben we extra aandacht voor Capellenaren die ondersteuning het hardst nodig hebben, zodat de voordelen van verduurzaming voor iedereen bereikbaar zijn.

Met dit programma geven we richting aan onze inzet voor de komende jaren. Met duidelijke ambities, maar vooral met de wil om samen aan de slag te gaan. Ik kijk ernaar uit om dat samen met Capellenaren, ondernemers, maatschappelijke organisaties en onze partners te doen.

Sjoerd Geissler,
Wethouder Wonen, Duurzaamheid en Nieuw Energie

1. Inleiding

De wereld om ons heen verandert. We merken steeds vaker de gevolgen van klimaatverandering. De druk op grondstoffen neemt toe en de behoefte aan een gezonde, groene leefomgeving groeit. Juist daarom werken we in Capelle aan den IJssel aan een duurzame toekomst. Een gemeente die klaar is voor morgen én prettig blijft om in te wonen, werken en ondernemen. Ofwel: ‘Voor een schoon, groen en duurzaam Capelle’.

De zomer van 2026, waar we tijdens het schrijven van dit programma middenin zaten, was er een met records. Recordtemperaturen, recorddroogte, bosbranden. De hittegolven volgden elkaar snel op. Een zomer die ons met de neus op de feiten drukte. Wat we tot voor kort nog zagen als een ontwikkeling voor over een aantal jaar, was nu al werkelijkheid. Het werd op veel plekken simpelweg te warm en daardoor gevaarlijk. Klimaatverandering is geen verre toekomst meer. Het gebeurt nu, in onze stad.

Het maakt opnieuw duidelijk, hoe belangrijk het is om Capelle voor te bereiden op wat verandert. Daarbij zorgen we ervoor dat de verduurzaming voor iedereen haalbaar en toegankelijk is, met extra aandacht voor degene die daarbij meer ondersteuning nodig heeft. Maar de duurzaamheidsopgave is breder dan klimaatadaptatie alleen. Het gaat ook over voorkomen van nog erger, het opwekken van lokale energie, het verduurzamen en isoleren van woningen, bewust omgaan met grondstoffen en energie, het tegengaan van verspilling en het stimuleren van ander gedrag. Al deze onderwerpen hangen met elkaar samen en bepalen hoe gezond, leefbaar, veilig en toekomstbestendig onze stad is.



Met dit programma werken we als gemeente concreet en structureel aan die toekomstbestendige leefomgeving. Dat doen we niet alleen. We zoeken actief de samenwerking met Capellenaren, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partners. Samen staan we voor verschillende uitdagingen. Hoe verminderen we afval? Hoe bereiden we ons voor op nog meer hitte, droogte en hevige regenval? Hoe helpen we inwoners en ondernemers om energie te besparen? Hoe wekken en slaan we zelf energie op ondanks netcongestie? En hoe zorgen we voor een gezonde schone stad voor mens, dier en natuur waar Capellenaren graag wonen, werken, sporten en recreëren?

Deze opgaven hangen nauw met elkaar samen. Daarom kijken we in dit programma niet naar duurzaamheid als losse thema's, maar naar de samenhang tussen de energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en sociale duurzaamheid. We bouwen voort op wat we de afgelopen jaren al hebben bereikt en verbreden onze aanpak waar dat nodig is. Want een duurzame toekomst gaat niet alleen over techniek en beleid, maar ook over mensen, kansen en een leefomgeving waarin iedereen mee kan doen.

1.1 Programma duurzaamheid 2027-2031

Met het Programma Duurzaamheid 2027-2031 geven we richting voor de aankomende vijf jaar. We willen dat duurzame keuzes voor inwoners, gemeente en bedrijven steeds haalbaarder, betaalbaarder en aantrekkelijker worden. Dat is een ontwikkeling van lange adem. Dit programma biedt daarom de komende jaren het kader om samen stap voor stap verder te bouwen aan een schoon, groen en duurzaam Capelle. De drie hoofdthema's blijven daarbij centraal staan: klimaatadaptatie & biodiversiteit, energie en circulaire economie.
Per thema beschrijven we de ambities en de richting voor de komende tijd uit. De ambities zijn bewust breed geformuleerd. Daarmee bieden ze ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en inzichten die zich in de komende jaren voordoen. Tegelijkertijd geven ze een duidelijke lange termijnrichting, zodat we ook na 2031 op de ingezette koers kunnen voortbouwen.

We zetten succesvolle activiteiten voort en versterken onze inzet waar dat nodig is. Waar ontwikkelingen daarom vragen, passen we onze aanpak aan of verscherpen we deze. Zo blijven we koersvast én flexibel.

2. Kaders en terugblik

Als gemeente hebben wij in 2018 in het Koersdocument Duurzaam Capelle opgeschreven hoe wij een duurzaam Capelle voor ons zien:

> "Capelle aan den IJssel is in 2050 een duurzame, groene en schone stad. De uitstoot van CO_2 door energiegebruik, verkeer en bedrijvigheid is bijna nul. Capellenaren wekken individueel of collectief duurzame energie op en verbruiken minder energie dan nu. Capelse bedrijven doen goede zaken in de nieuwe 'groene' economie. We maken bijna alleen nog gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Capelle is als groene parkstad voorbereid op een veranderend klimaat: bestand tegen extremere buien, droogte en hitte. De lucht-, bodem-, geluid- en waterkwaliteit voldoen aan de wettelijke eisen. De gemeente werkt samen met de stad en de regio aan de opgaven waar we voor staan en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld."

2.1 Breder kader en verbinding andere gemeentelijke terreinen

Het Programma Duurzaamheid 2027-2031 bouwt voort op de koers die Capelle eerder heeft ingezet. De stadsvisie, omgevingsagenda en het koersdocument samenlevingsagenda vormen het brede strategische kader voor de ontwikkeling van de stad. Het Programma Duurzaamheid sluit hierop aan en geeft mede invulling aan de ambities en opgaven die hierin zijn benoemd. Duurzaamheid raakt zowel het fysieke als het sociale domein.

Verduurzaming is daarbij geen doel op zichzelf, maar draagt bij aan lagere woonlasten, gezondheid, leefbaarheid en een toekomstbestendige stad. De energietransitie laat dit goed zien. We maken woningen en gebouwen duurzamer en werken aan nieuwe warmtevoorzieningen, maar techniek alleen is niet genoeg. Als inwoners maatregelen niet kunnen betalen of er geen vertrouwen in hebben, komt de transitie onvoldoende van de grond. Tegelijkertijd kan woningisolatie energiearmoede verminderen en bijdragen aan bestaanszekerheid.

Ook andere duurzaamheidsopgaven raken meerdere beleidsterreinen. Denk aan mobiliteit, maatschappelijk vastgoed, onderwijshuisvesting, erfgoedbeleid, gezondheid en het gemeentelijk inkoopbeleid. Daarom zoeken we binnen ons nieuwe Programma Duurzaamheid actief naar kansen en maken we samenwerking en verbinding met andere programma's en opgaven een vast onderdeel van de uitvoering. Dit geldt ook voor de New Town-opgave: als groeikern uit de jaren '70 staat Capelle voor de uitdaging om een stad die inmiddels ruim vijftig jaar oud is toekomstbestendig te maken. Binnen dit meerjarig programma zijn de deelprojecten verduurzaming van Verenigingen van Eigenaars, groenblauwe schoolpleinen en groene ontmoetingsplekken voorbeelden waarin duurzaamheid samenkomt met de fysieke en sociale ontwikkeling van onze wijken.



2.1.1 Relatie programma wonen

De programma's wonen en duurzaamheid zijn sterk met elkaar verbonden. De woningvoorraad is niet alleen bepalend voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, maar ook voor wooncomfort, gezondheid en leefbaarheid. Besluiten over wonen hebben daarmee direct invloed op de duurzaamheidsopgave, en andersom. Dit geldt ook voor de beschikbaarheid van energie. Voor de bouw van nieuwe woningen is voldoende elektriciteit en duurzame warmte nodig, en dus ook de bijbehorende energie-infrastructuur. De ruimte die daarvoor nodig is, heeft invloed op waar en in welk tempo woningen kunnen worden gebouwd.

In het programma wonen 2024-2028 'Goed Wonen voor vandaag en morgen' is al nadrukkelijk aandacht voor de samenhang tussen leefbaarheid en het verbeteren van de kwaliteit van de woningvoorraad. Vanuit het Programma Duurzaamheid sluiten we hierop aan. Bij nieuwbouw, herontwikkeling en de

verduurzaming van bestaande woningen zetten we in op duurzame en toekomstbestendige woningen en wijken. Daarbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen duurzaamheid, betaalbaarheid en beschikbaarheid.

Met onze woningcorporaties werken we hier gezamenlijk aan. De kaders en uitgangspunten uit dit programma vormen, waar relevant, de basis voor de prestatieafspraken met de corporaties. Zo verbinden we de ambities voor wonen en duurzaamheid en werken we gezamenlijk aan een t oekomstbestendige woningvoorraad.

2.1.2 Wettelijke en beleidsmatige kaders

Gemeenten hebben te maken met verschillende Europese, nationale en lokale kaders op het gebied van klimaat, water, natuur, energie en circulariteit. Deze kaders geven richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving en bepalen in toenemende mate welke opgaven en verantwoordelijkheden bij gemeenten liggen. Niet ieder kader heeft dezelfde juridische status. Sommige kaders bevatten rechtstreeks werkende wettelijke verplichtingen of leiden via nationale regelgeving tot concrete verplichtingen voor gemeenten. Andere kaders zijn vooral beleidsmatig van aard en geven richting aan de ambities en keuzes van de gemeente. In dit programma maken we onderscheid tussen wettelijke verplichtingen en beleidsmatige kaders. We noemen hieronder de meest relevante:

Juridisch bindend - we moeten hier als gemeente rekening mee houden

- Sinds 2024 geldt de Europese Natuurherstelverordening. Deze wet moet ervoor zorgen dat ecosystemen (systeem van planten en dieren in een gebied) beschermd en ook hersteld worden. Dit betekent onder andere dat de natuur in steden tot 2030 niet minder mag worden en dat het groen vanaf 2030 toe moet nemen. De definitieve doorvertaling in de Nederlandse wet volgt uiterlijk 1 september 2027 en is dus van directe invloed op dit programma.
- De EPBD IV is de Europese richtlijn om de energieprestatie van gebouwen en woningen in de EU te verbeteren. Het doel is dat de gebouwde omgeving in 2050 emissievrij is. De komende jaren worden hier stapsgewijs nieuwe landelijke wetten voor bekendgemaakt. Dit gaat onder andere over energielabels, laadinfrastructuur en uitstoot van gebouwen.

Juridische en beleidsmatig kader – geen gemeentelijke resultaatverplichting

- In 2015 werd het Klimaatakkoord van Parijs gesloten. Nederland heeft zich daarmee gecommitteerd aan het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. In de Klimaatwet zijn de nationale doelen vastgelegd: 55 procent minder CO_2-uitstoot in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Het Klimaatakkoord uit 2019 beschrijft hoe Nederland deze doelen wil bereiken.
- Het Nationaal Deltaprogramma heeft als doel dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is. Dit vraagt onder andere om aandacht voor waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en een klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving.

Beleidsdoel – geen direct wettelijke verplichting

- Het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 richt zich op een volledig circulaire economie in 2050, met als tussendoel 50 procent circulariteit in 2030. Daarbij wordt ingezet op het zuiniger omgaan met grondstoffen, onder meer door hergebruik en het beperken van nieuwe grondstoffenwinning.

2.2 Wat hebben we tot nu toe bereikt?

Met het vorige Programma Duurzaamheid 2023-2026 hebben we belangrijke stappen gezet richting een duurzaam, groen en schoon Capelle. We lichten er hier een aantal uit.

Er is stevig ingezet op de overstap van fossiele naar duurzame energie en het energiegebruik lag in 2023 17 procent lager dan in 2015. Via het Capels Isolatie Plan (CIP) zijn bijna 500 woningen bereikt waarbij meerdere isolatiemaatregelen uitgevoerd. Ook de laadinfrastructuur is sterk uitgebreid. Het aantal publieke en semipublieke laadpunten groeide in twee jaar tijd met bijna 58 procent naar 1.134 laadpunten waarmee we voor een dekkend laadpalennetwerk hebben gezorgd.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn steviger verankerd in de manier waarop we de stad ontwikkelen. De uitgangspunten van Weerkrachtig Capelle en de duurzaamheidsleidraad zijn toegepast bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedsvisies. Door kleine maatregelen zoals de Tegeltaxi, de inzet van Tuinrangers en de subsidieregeling voor regentonnen stimuleerden we succesvol het vergroenen van particulier terreinen. We verhoogden daardoor de bewustwording onder Capellenaren. Voor ongeadresseerd reclamedrukwerk voerden wij in 2025 een gemeentebreed opt-in systeem in. Huishoudens die dat willen, ontvangen alleen nog drukwerk. Zo

verminderden we papierafval en verbrandingskosten. Ook binnen de gemeentelijke organisatie is circulariteit concreter geworden. Jaarlijks hergebruiken we ongeveer 50.000 m^2 straattegels en straatstenen, waarmee ongeveer 8.000 ton aan grondstoffen wordt bespaard. In 2025 is 80 procent van het gemeentelijk wagenpark en doelgroepenvervoer emissieloos, een belangrijke realisatie op weg naar een volledig emissievrij wagenpark. Voor de overige voertuigen zijn nog niet in alle gevallen geschikte duurzame alternatieven beschikbaar.

De afgelopen periode laat zien dat we meer bereiken, wanneer we aansluiten bij inwoners, partners en bestaande ontwikkelingen. Tegelijkertijd hebben we geleerd dat niet ieder doel volledig door ons te beïnvloeden is. Landelijke regelgeving, energieprijzen, netcongestie en marktontwikkelingen bepalen mede het tempo van bijvoorbeeld de warmtetransitie en de groei van zonne-energie.

Tot slot werkt verduurzaming het sterkst wanneer het onderdeel is van ons reguliere werk. De ervaringen met duurzaam bouwen, klimaatadaptatie in ruimtelijke projecten, circulair beheer en duurzaam inkopen laten zien dat structurele verankering meer oplevert dan losse acties alleen. Die beweging zetten we in het nieuwe programma verder door.

2.3 Totstandkoming programma - participatie

Een programma voor duurzaamheid kan niet worden opgesteld zonder de inbreng van de mensen om wie het gaat: inwoners, belanghebbenden en de eigen organisatie. Daarom is bij de totstandkoming breed opgehaald wat er leeft, wat Capellenaren en andere stakeholders belangrijk vinden en waar zij zelf aan willen bijdragen.

Zo hebben wij onder meer het burgerpanel geraadpleegd, een digitale swipe-enquête gehouden, dilemma's voorgelegd aan de Capelse jongerenraad en een pizzasessie tijdens de klimaatweek van november 2025 georganiseerd. Daarnaast is intern input opgehaald via interviews en verschillende co-creatiesessies. Deze combinatie van kwantitatieve peilingen en kwalitatieve gesprekken geven inzicht in de thema's die inwoners en verschillende stakeholders belangrijk vinden, de bijdrage die zij zelf willen leveren en de aandachtspunten en kansen die binnen de organisatie worden gezien. Daarmee vormen de opbrengsten een belangrijke basis voor de keuzes, prioriteiten en accenten in dit programma en gebruiken we deze om onze aanpak bij te sturen. De uitkomsten zijn verder uitgewerkt in het bijbehorende participatieverslag, onder bijlage I.

2.4 Afbakening

Niet alles kan en hoeft direct vanuit dit programma opgepakt te worden, daarom kent dit programma een afbakening. Dit programma agendeert het vergroenen en klimaatadaptief inrichten van zowel de buitenruimte als particuliere tuinen. De uitwerking voor de openbare ruimte komt terug in het nog op te stellen groenbeleid en het handboek inrichting openbare ruimte (HIOR).

Verder hebben we plannen om meer energie te besparen en op te slaan. De aanpak van netcongestie (CAN) is inmiddels vastgesteld en de energievisie en het Warmteprogramma zijn nog in ontwikkeling. Deze onderwerpen maken deel uit van de bredere energieaanpak, maar vallen buiten de verdere uitwerking van energiebesparing.

Het thema duurzame mobiliteit, zoals beter openbaar vervoer en meer ruimte voor fiets en voetganger, is onderdeel van het Programma Mobiliteit. Het Laadpalenbeleid wordt elke twee jaar herijkt en beschrijft de keuzes en maatregelen voor voldoende laadmogelijkheden voor elektrische auto's in Capelle. Dit beleid maakt geen direct onderdeel uit van dit programma.



Duurzaam bouwen krijgt in ons programma een bijzondere plek. Het is geen afzonderlijk hoofdthema, maar raakt aan alle drie de thema's en vormt daarmee een belangrijke verbindende opgave. Ambities en regelgeving richting projectontwikkelaars staan in de Leidraad duurzaam bouwen.

Tot slot gaat dit programma ook over het verminderen van het gebruik van grondstoffen en het stimuleren van hergebruik en delen door onze eigen organisatie en de Capellenaar. Het Afvalbeleid gaat in op de processen rondom afvalinzameling en -verwerking.

3. Richtinggevende uitgangspunten

3.1 Uitgangspunten

Wij werken integraal aan duurzaamheid. Door opgaven op het gebied van energie, klimaatadaptatie- en veiligheid, biodiversiteit, circulariteit, wonen, gezondheid en leefbaarheid met elkaar te verbinden, realiseren we meer maatschappelijke waarde en benutten we kansen om meerdere doelen tegelijk te bereiken. Daarom hanteren wij vijf uitgangspunten die richting geven aan onze keuzes, investeringen en samenwerking.

1. We koppelen opgaven zoveel mogelijk
Wij benaderen duurzaamheid integraal en koppelen opgaven waar mogelijk aan elkaar. De uitdagingen op het gebied van energie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulariteit, wonen, gezondheid en leefbaarheid hangen nauw met elkaar samen. Door deze opgaven in samenhang te benaderen, kunnen maatregelen meerdere doelen tegelijk dienen en ontstaat meer maatschappelijke opbrengst uit dezelfde investering.

2. We richten ons op opgaven waar onze inzet het meest effect heeft voor de Capellenaar
Dat betekent dat we niet uitsluitend kijken naar technische resultaten of financiële effecten, maar ook naar de bijdrage aan bijvoorbeeld gezondheid en financiële bestaanszekerheid. Dit houdt verder in dat we rekening houden met verschillen tussen inwoners en wijken. Dat vraagt om maatwerk en een gerichte inzet van maatregelen en ondersteuning.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen aan de duurzame transitie. Daarom richten we onze aandacht in het bijzonder op inwoners die ondersteuning het hardst nodig hebben. Juist voor deze groepen kunnen duurzame maatregelen een groot verschil maken.

3. We combineren fysieke en sociale maatregelen
Duurzame verandering ontstaat niet alleen door fysieke maatregelen. Daarom combineren wij investeringen in gebouwen, openbare ruimte en infrastructuur met sociale interventies en een aanpak die gericht is op bewustwording, participatie, kennisdeling en handelingsperspectief. Technische oplossingen zijn belangrijk, maar leveren pas blijvende resultaten op wanneer inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties deze omarmen en er zelf mee aan de slag kunnen.

4. We werken gebiedsgericht en datagedreven
Elke wijk, buurt en locatie kent eigen kenmerken, kansen en uitdagingen. Door aan te sluiten bij de specifieke situatie van een gebied en beschikbare data slim in te zetten, kunnen we maatwerk leveren en beter inspelen op de behoeften van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Deze aanpak vergroot de effectiviteit van maatregelen en draagt bij aan een duurzame ontwikkeling die zichtbaar en voelbaar is in de directe leefomgeving. Waar dat meerwaarde heeft bieden we, samen met onderwijs- en kennispartners, ruimte om innovatieve oplossingen in de praktijk te beproeven, daarvan te leren en succesvolle aanpakken verder toe te passen.

5. We stimuleren eigenaarschap en participatie van inwoners en ondernemers
Verduurzaming is geen opgave van de gemeente alleen, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheid. Daarom creëren we de voorwaarden waarmee mensen zelf duurzame keuzes kunnen maken, initiatieven kunnen ontwikkelen en anderen kunnen inspireren. Door ruimte te geven



aan lokaal initiatief en aan te sluiten bij wat mensen motiveert, ontstaat de betrokkenheid die nodig is om maatschappelijke effecten op lange termijn te realiseren. Daarbij respecteren we de keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid van Capellenaren en ondernemers.

3.2 Wat is de beoogde impact van dit programma

Wij streven naar betaalbare woon- en bedrijfslasten door energieverbruik terug te dringen, duurzame energieopwekking te stimuleren en efficiënter om te gaan met grondstoffen. Daarmee verminderen we de kwetsbaarheid voor stijgende energie- en materiaalkosten en vergroten we de bestaanszekerheid van inwoners en ondernemers. Tegelijkertijd investeren we in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Meer groen, een betere waterhuishouding en een hogere biodiversiteit dragen niet alleen bij aan natuurherstel, maar zorgen ook voor prettigere wijken, meer mogelijkheden voor ontmoeting en beweging en een betere fysieke en mentale gezondheid. Door ruimte te geven aan water, hittestress te verminderen en de leefomgeving klimaatbestendiger in te richten, verkleinen we de risico's van extreme weersomstandigheden en beperken we maatschappelijke schade en overlast die daarmee gepaard gaan. Een groene en gevarieerde leefomgeving maakt wijken bovendien aantrekkelijker en biedt meer ruimte voor ontmoeting en beweging, wat bijdraagt aan de fysieke en mentale gezondheid van Capellenaren.

Met de ontwikkeling van een circulaire economie zetten we in op slimmer en zuiniger gebruik van grondstoffen, hergebruik van materialen en het voorkomen van verspilling en afval. Daarmee verminderen we onze afhankelijkheid van schaarse grondstoffen en bieden we ruimte voor innovatie, ondernemerschap en nieuwe economische kansen. Zo werken we aan een economie die veerkrachtig is.

Wij vinden het belangrijk dat deze maatschappelijke opbrengsten voor iedereen bereikbaar zijn, zodat iedereen kan profiteren van de kansen die verduurzaming biedt. Daarom zetten we onze middelen gericht in, waar de opgave het grootst is en waar ondersteuning het meest maatschappelijk effect heeft. Capellenaren die ondersteuning nodig hebben, krijgen extra aandacht zodat ook zij kunnen profiteren van lagere energielasten, een fijnere (en veilige) leefomgeving en de kansen die verduurzaming biedt.

4. Klimaatadaptatie & Biodiversiteit

4.1 Inleiding

We zien extremer weer ook in onze eigen omgeving toenemen, waardoor de gevolgen steeds zichtbaarder en voelbaarder worden. Wateroverlast en -tekort leidt tot schade aan bebouwing en (openbaar) groen. Wat verzakkingen van wegen en funderingen als gevolg kan hebben. Langdurige hitte kan zorgen voor hittestress en zelfs oversterfte. Droogte zet groen en natuur onder druk. Ook de bereikbaarheid en veiligheid van de stad kunnen hierdoor worden beïnvloed.

Als we het nemen van maatregelen spreiden of uitstellen, brengt dat risico's met zich mee. De zomer van 2026 leerde ons dat we nu moeten handelen en keuzes moeten maken. Ook vraagt dit soms om keuzes in de schaarse ruimte, maar het voorkomt grotere problemen later. Dat betekent dat niet alles overal meer kan en dat we bewust moeten afwegen hoe we de beschikbare ruimte gebruiken.

Klimaatadaptatie gaat daarmee niet alleen over het beperken van de gevolgen van extremer weer, maar ook over de manier waarop we onze stad inrichten. Juist daar liggen kansen om de stad weerbaarder te maken en tegelijkertijd de leefomgeving te verbeteren. Groen speelt hierin een belangrijke rol. Het biedt voedsel en leefruimte aan dieren en draagt zo bij aan de biodiversiteit. Ook helpt groen bij het verkoelen van de stad doordat planten water verdampen. Bomen, struiken en andere beplanting kunnen daarnaast regenwater opvangen, waardoor de kans op wateroverlast kleiner wordt. Een grote verscheidenheid aan planten en dieren maakt de natuur weerbaarder tegen plagen, ziekten, hitte en droogte.

Stadsnatuur is bovendien goed voor mensen. Natuur in de woonomgeving nodigt uit tot ontspanning en beweging, wat stress vermindert en bijdraagt aan de mentale en fysieke gezondheid van bewoners.

4.2 Wat gebeurt er al?

De afgelopen jaren hebben we met name ingezet op bewustwording en het opstellen van regels voor gebiedsontwikkeling. We stimuleerden klimaatadaptieve maatregelen op particulier terrein. Hiervoor is een subsidieregeling opgezet, zijn inkoopacties voor regentonnen en groene daken georganiseerd en hebben we campagnes gehad om tegels te verwijderen en groen toe te voegen. Vooral de subsidie voor zonwering was zeer populair en binnen enkele maanden op. Gezien het succes van deze subsidie, zetten we hier weer op in.

Sinds 2025 gebruiken we de landelijke Steenbreekrichtlijn die in kaart brengt uit hoeveel groen en verharding tuinen bestaan. Voor Capelle geldt dat momenteel tien procent van de private tuinen voldoen aan deze richtlijn.

Voor de buitenruimte werken we met de leidraad 'Weerkrachtig Capelle' toegepast. We werken sinds 2024 met de Duurzaamheidsleidraad voor bouwen. Dit document gebruiken we voor alle bouwprojecten waarop de gemeente invloed heeft. In de praktijk zien we dat dit resultaat oplevert, maar dat andere belangen vaak meer prioriteit krijgen. Hierdoor zien we nog niet het gewenste effect op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit terug. Om de volgende stap te zetten, willen we daarom inzetten op betere borging van ons beleid enerzijds, maar zeker ook op het durven maken van impopulaire keuzes.



4.2.1 Risico's extremer weer in Capelle

We zien dat bepaalde gebieden sterker geraakt worden door het extremere weer dan andere gebieden, zo ook in Capelle. Zo laat de Klimaateffectatlas zien dat vooral dichtbebouwde en sterk verharde gebieden gevoelig zijn voor hitte. In het centrumgebied is, ondanks de toevoeging van groen in de afgelopen jaren, nog altijd veel bebouwing en verharding aanwezig. Op een zonnige zomerdag kunnen de gevoelstemperaturen hier oplopen tot richting de 50 graden. Ook rondom De Terp en in het centrumgebied van Schollevaar kan de warmte al sterk worden ervaren, zeker in vergelijking met koelere gebieden zoals het Schollebos of rondom de buurttuin bij het Slotplein.



De verschillen tussen gebieden maken duidelijk dat we niet overal met dezelfde klimaatopgaven te maken hebben. Wat we wel weten is dat actie moeten ondernemen. Om te bepalen waar de grootste kwetsbaarheden liggen en welke aanpak daar nodig is, brengen we de gevolgen van klimaatverandering op verschillende manieren in beeld. Daarbij kijken we niet alleen naar de fysieke kenmerken van een gebied, maar ook naar de maatschappelijke gevolgen en die voor inwoners en de leefomgeving.

Stresstesten

Een belangrijk instrument hiervoor zijn stresstesten. Via de Alliantie Waterkracht kunnen we verschillende stresstesten uitvoeren om in beeld te brengen waar en in welke mate gebieden kwetsbaar zijn voor bijvoorbeeld wateroverlast, hitte of droogte. Zo kan een stresstest laten zien, welke gebieden bij een extreme regenbui risico lopen op wateroverlast of waar tijdens warme perioden de gevoelstemperatuur sterk oploopt.

We bepalen voor de komende periode welke stresstesten nodig zijn en op welke specifieke onderwerpen en gebieden deze zich moeten richten. Door de resultaten te combineren met andere onderzoeken en databronnen ontstaat een compleet beeld van de kwetsbaarheid van gebieden en verbanden te leggen tussen fysieke en sociale kwetsbaarheden.

Waterrobuust en hittebestendig Capelle

Zodra we een beeld hebben van de maatregelen die nodig en kansrijk zijn, vertalen we deze naar een meerjarige aanpak. Stap voor stap investeren we in klimaatbestendige stad. Maatregelen worden zoveel mogelijk gekoppeld aan geplande werkzaamheden, zoals groot onderhoud en gebiedsontwikkelingen, zodat we de beschikbare middelen en ruimte zo effectief mogelijk benutten.

Uit participatie met de stad blijkt dat veel inwoners al actief bezig zijn met het vergroenen van hun tuin of balkon. Budget, ruimte en onzekerheid over effectieve maatregelen belemmeren hen om verdere stappen te zetten. Ook stakeholders en de jongerenraad benadrukken het belang van meer en diverser groen, minder verharding en aandacht voor water, van wateropvang tot voldoende oppervlaktewater in wijken, als antwoord op hitte, droogte en wateroverlast. Inwoners vragen vooral om praktische ondersteuning: heldere informatie over wat zij zelf kunnen doen, financiële prikkels, en ruimte om zelf keuzes te maken. Opvallend is dat juist jongeren zich bewust zijn van de risico's wateroverlast en hittestress, terwijl de risico's onder ouderen in de praktijk juist groter zijn.

4.2.2 Integrale hitteaanpak en lokaal hitteplan

Juist de combinatie van de fysieke inrichting van een gebied en de kenmerken van inwoners bepaalt in belangrijke mate hoe groot de gevolgen van bijvoorbeeld hitte kunnen zijn. Dat vraagt om een aanpak die niet alleen kijkt naar de openbare ruimte, maar ook naar de gezondheid, het welzijn en de zelfredzaamheid van inwoners. Daarom werken we aan een integrale hitte aanpak waarin we de knelpunten op gebieds-, gebouw- en gezondheidsniveau in de stad inzichtelijk maken. De inrichting van de openbare ruimte maakt hier onderdeel van. Hiervoor benutten we het budget uit het coalitieakkoord.

Door onze deelname aan het meerjarige onderzoeksproject ENGAGED krijgen we beter inzicht in de vraag hoe klimaatadaptatie eerlijk en gericht kan worden aangepakt. Binnen het project worden klimaatrisico's in verband gebracht met sociale en gezondheidskenmerken. Daarnaast worden praktische instrumenten ontwikkeld die de vijf

deelnemende pilotgemeenten kunnen gebruiken. De inzichten uit het onderzoek helpen ons om beter te bepalen welke buurten en groepen extra kwetsbaar zijn voor hitte en andere klimaatrisico's.

Binnen de grotere integrale hitte aanpak stellen we ook een lokaal hitteplan op. Hierin brengen we de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van lokale partijen samen en bepalen we welke maatregelen nodig zijn om inwoners beter te beschermen tegen de gevolgen van extreme hitte (protocol). Daarbij kijken we zowel naar maatregelen vooraf, bijvoorbeeld om kwetsbare inwoners en professionals voor te bereiden, als naar de samenwerking en handelwijze tijdens perioden van extreme hitte.

Invloed gemeente
Klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit doen we met zijn allen. Als gemeente hebben we echter beperkte invloed hebben op privaat terrein. We bepalen niet of een bewoner tegels of groen plaats in de tuin. Tegelijkertijd heeft de keuze voor de inrichting van privaat terrein direct invloed op de openbare ruimte. Minder groen en meer verharding zorgen voor extra belasting van het riool en meer wateroverlast. Daarom is het belangrijk om de aankomende jaren maatregelen op openbaar en privaat te combineren waar mogelijk. Dit doen we samen met bewoners, woningcorporaties en andere relevante organisaties.



4.3 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen?

1. We brengen de risico's van klimaatverandering in beeld en verankeren deze in onze plannen
We weten waar de grootste risico's op wateroverlast en hittestress liggen en welke gebieden en groepen extra kwetsbaar zijn. Met bestaande en nieuwe data, metingen en stresstesten brengen we deze risico's in beeld, zowel technisch als sociaal. Zo kunnen we gericht bepalen wat we willen meten, waar aanvullende informatie nodig is en welke maatregelen en acties prioriteit hebben. Deze inzichten vormen tegelijkertijd de basis voor vervolgwerk. Ze worden gebruikt bij het ontwikkelen van een passende lokale meetmethodiek, bij het opstellen van het integrale hitteplan en bij het opstellen van het Klimaatadapatieplan met een aanpak voor een hittebestendig en waterrobuust Capelle.

Indicatoren
- Begin 2027 stellen we een lokaal hitteplan op. Dit vormt een onderdeel van de integrale hitte-aanpak die we eind 2027 verder uitwerken en in gang zetten.
- We stellen in 2027 een methodiek op om in kaart te brengen waar de risico's zich bevinden en waar we als stad kwetsbaar zijn. Vervolgens gebruiken we deze input voor het opstellen van een Klimaatadaptatieplan met een aanpak voor een hittebestendig en waterrobuust Capelle.
- Binnen het Klimaatadaptatieplan sturen we bij de inzet van klimaatadaptieve middelen op een rechtvaardige verdeling. We streven ernaar dat 50 procent van de middelen wordt ingezet in gebieden waar fysieke klimaatrisico's en sociale kwetsbaarheden samenkomen.
- We meten vanaf 2027 de verbetering van klimaatbestendigheid van de stad gebaseerd op de toename van waterberging, afkoppeling en boomkroonbedekking.

2. We onderzoeken hoe we subsidie gerichter kunnen inzetten
In lijn met de ambitie om te investeren in gebieden waar de klimaatopgaven en kwetsbaarheden het grootst zijn, onderzoeken we of we onze subsidies hier beter op kunnen afstemmen. We willen ervaring opdoen met een meer gebiedsgerichte inzet van subsidies en onderzoeken wat dit betekent voor het bereik, het gebruik en het effect van de regelingen. Op basis van deze ervaringen kunnen we bepalen of en hoe we de subsidieregelingen verder willen aanpassen.

Indicatoren

- We doen in 2027 en 2028 ervaring op met het gerichter inzetten van subsidiebudget in prioriteitsgebieden en evalueren wat dit oplevert.
- We brengen in beeld welke mogelijkheden er zijn om subsidies beter aan te laten sluiten bij lokale klimaat- en sociale opgaven.

3. We stimuleren de Capellenaren hun buitenruimte te vergroenen en klimaatbestendiger te maken

Waar de opgave het grootst is, zetten we onze inzet het gerichtst in, de zogenoemde opgavegebieden. We pakken verstening aan en stimuleren maatregelen die zorgen voor meer groen, schaduw, biodiversiteit en ruimte voor regenwater. Omdat we beperkte invloed hebben op particulier terrein, richten we ons op het verleiden, faciliteren en ondersteunen van inwoners en benutten we natuurlijke momenten, zoals bij nieuwbouw of herinrichting van het aangrenzende openbaar gebied. We meten niet alleen hoeveel tuinen zijn vergroend, maar vooral waar en welk effect onze inzet heeft.
De Steenbreek-richtlijn kan hierbij worden gebruikt als aanvullende indicator, maar is niet het hoofddoel van de ambitie.

Indicatoren

- We organiseren jaarlijks één of meerdere publieksgerichte acties gericht op vergroening en het klimaatbestendiger maken van de particuliere terreinen.
- In de te benoemen opgavegebieden neemt op particulier terrein tussen 2027 en 2031 het aandeel groen toe en het aandeel verharding af.
- Het aantal particuliere tuinen dat voldoet aan de Steenbreekrichtlijn stijgt van 10 procent in 2025 naar 12 procent in 2031. Dit is een stijging van 275 tuinen.

4. Er is geen nettoverlies van stedelijk groen

We laten het stedelijk groen en de boomkroonbedekking niet afnemen. We hanteren de verplichtingen uit de Europese Natuurherstelverordening en sturen hier actief op in onze ruimtelijke ontwikkeling en het beheer van de openbare ruimte. Daarmee sorteren we nu al voor op de volgende stap: vanaf 2030 moet niet alleen behoud, maar een groeiende trend van stedelijk groen en boomkroonbedekking worden gerealiseerd. We werken daarom toe naar een concreet groeidoel, dat we vastleggen in het nieuwe groenbeleid.

Indicator

- Boomkroonbedekking neemt stadsbreed vanaf 2027 niet af.



5. We verduurzamen met oog voor biodiversiteit
Het verduurzamen en isoleren van gebouwen kan invloed hebben op beschermde dieren, zoals de huismus, de kleine dwergvleermuis en de gierzwaluw. Waar deze diersoorten voorkomen, zorgen we ervoor dat gebiedsontwikkelingen en verduurzamings- en isolatiemaatregelen samengaan met natuurbescherming. Hier stellen we een soortenmanagementplan (SMP) voor op. Met een SMP voorkomen we waar mogelijk langdurige individuele ecologische onderzoeken en kunnen we de verduurzamingsopgave sneller en zorgvuldiger uitvoeren.

Indicatoren
- In 2027 is het proces voor het opstellen en in werking brengen van een SMP voor Schollevaar gestart en zijn de benodigde onderzoeken en vergunningprocedures doorlopen of in gang gezet.
- Zodra het proces voor Schollevaar voldoende is gevorderd en/of de aanpak in de praktijk werkt, besluiten we op basis van de opgedane ervaringen over de start van een SMP in Oostgaarde en/of Middelwatering.
- Uiterlijk in 2030 is voor minimaal één wijk een SMP in werking en wordt het plan meerjarig toegepast bij de verduurzaming en isolatie van gebouwen.
- We monitoren waar mogelijk de ontwikkeling van populaties van een specifiek aantal beschermde soorten en gebruiken deze informatie als één van de indicatoren voor de ontwikkeling van biodiversiteit.



5. Energie

5.1 Inleiding

Energie besparen, opwekken en opslaan
We moeten het gebruik van fossiele brandstoffen verminderen. Ook in Capelle. Daar werken we al langere tijd aan. Steeds meer inwoners en bedrijven besparen energie, wekken zelf duurzame energie op en kiezen voor elektrisch vervoer. Stap voor stap werken we toe naar een duurzame energievoorziening in 2050, de zogenaamde energietransitie. Dat maakt ons minder afhankelijk van olie en gas uit het buitenland, maar zorgt ook voor schonere lucht en een betaalbaardere en voorspelbare energierekening.

De opgave voor de komende jaren is om energie besparen, energie opwekken en energie opslaan steeds meer als één geheel te zien. Hoe minder energie we nodig hebben, hoe minder we hoeven op te wekken en hoe minder druk er op het elektriciteitsnet ontstaat. De energie die we wél nodig hebben, willen we zo veel mogelijk duurzaam opwekken meet lokaal beschikbare bronnen als geo- en aquathermie en zon op daken. Door energie op te slaan en vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, kunnen we de beschikbare energie bovendien slimmer gebruiken. Dat is nodig, want ook in Capelle hebben we te maken met netcongestie. Het elektriciteitsnet kan de groeiende piekvraag niet overal bijhouden. De kosten, baten en kansen van de transitie willen we zo eerlijk mogelijk verdelen. Iedereen moet mee kunnen doen en profiteren van de voordelen van een duurzame energievoorziening, ongeacht inkomen of woonsituatie.

Energievisie
De keuzes die we maken voor de energievoorziening van de toekomst leggen we vast in de Capelse energievisie. Hierin kijken we vooruit naar 2050 en brengen we in beeld wat nodig is om Capelle van betrouwbare, betaalbare en duurzame energie te voorzien.

De energievisie geeft richting aan de ontwikkeling van het energiesysteem in Capelle. Denk aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet, de opwek van duurzame energie, mogelijkheden voor energieopslag en het gebruik van andere duurzame warmtebronnen. Ook kijken we hoe we energie zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken en vraag en aanbod beter op elkaar kunnen afstemmen. De visie helpt ons om nu de juiste keuzes te maken en investeringen op elkaar af te stemmen. Zo voorkomen we dat we later achter de feiten aanlopen en werken we stap voor stap toe naar een toekomstbestendige energievoorziening die werkt voor de Capellenaar. De Capelse energievisie wordt afzonderlijk van het Programma Duurzaamheid opgesteld.



Ook ondernemers staan voor de opgave om te verduurzamen en hun bedrijfsvoering verder te elektrificeren. Zij willen hierin stappen zetten en zullen dat de komende jaren ook moeten doen, maar worden daarbij in toenemende mate beperkt door de capaciteit van het elektriciteitsnet. Een zwaardere aansluiting is daardoor niet altijd mogelijk, terwijl er juist extra capaciteit nodig is om uit te breiden, te verduurzamen of over te stappen op elektrisch vervoer. Om Capelse ondernemers hierin te ondersteunen zijn er twee initiatieven voor de ontwikkeling van een energiehub gestart bij bedrijventerreinen Fascinatio en Capelle XL. Daarmee kunnen bedrijven onderling energie uitwisselen en zo meer doen met hun bestaande aansluiting.

Warmteprogramma
Een belangrijk ander onderdeel van de energietransitie is de keuze voor passende warmteoplossingen om woningen en gebouwen stap voor stap aardgasvrij te maken. Warmtenetten helpen om netbewust te verwarmen wat de druk op het elektriciteitsnet verlaagt. Dit leggen we vast in het Warmteprogramma, dat nog wordt opgesteld. Dat programma geeft de komende vijf jaar richting aan de warmtetransitie. Samen met de energievisie en de isolatieopgave binnen ons Programma Duurzaamheid vormen deze drie onderdelen één integrale route naar een duurzame, betaalbare en toekomstbestendige gebouwde omgeving.

Binnen het beoogde Warmteprogramma brengen we per buurt in beeld welke oplossingen kansrijk zijn, welke stappen nodig zijn en wat bewoners en gebouweigenaren nu al kunnen doen. Vooruitlopend op dit programma is voor het gebied 's-Gravenweg/Bermweg en omgeving al een buurtaanpak gestart met als doel huiseigenaren inzicht te geven in passende verduurzamingsstappen, kosten, ondersteuning en de haalbaarheid daarvan. De ervaringen benutten we voor toekomstige buurtaanpakken.

5.1.1 Verduurzamen woningen
Het isoleren van woningen bespaart energie. Zoals eerder gezegd hoeft niet gebruikte energie tenslotte niet opgewekt te worden. Hoe minder we gebruiken, des te kleiner de opgave is. Daarmee is het isoleren van woningen een cruciale stap om op termijn als stad klimaatneutraal te worden. Een groot deel van energie wordt gebruikt voor het verwarmen en koelen van onze woningen. Het gasverbruik van woningen neemt al jaren af en veel bewoners zijn overgestapt naar een andere bron.

Toch zijn nog veel woningen matig of slecht geïsoleerd. Dat komt door verschillende redenen. Inwoners wachten bijvoorbeeld op een logisch moment, zoals een verhuizing of verbouwing. Anderen hebben onvoldoende financiële ruimte om te investeren, zijn terughoudend met leningen of wonen met meerdere bewoners in een complex en zijn afhankelijk van een verhuurder of Vereniging van Eigenaars. Ook zien inwoners op tegen het regelen van maatregelen en subsidies of weten zij niet welke financiële ondersteuning beschikbaar is.

Om de isolatieopgave te versnellen zijn daarom gerichte instrumenten, inzet en communicatie nodig. De vraag is steeds: wie heeft waar en wanneer behoefte aan, en wat maakt investeren in verduurzaming aantrekkelijk en haalbaar? De isolatieopgave is daarmee geen 'one size fits all', maar vraagt om maatwerk dat aansluit bij inwoners en buurten. Waar bewoners zelf regie houden, helpen wij om financiële, technische en organisatorische belemmeringen weg te nemen.



5.1.2 Wat gebeurt er al en waar willen we naar toe?
We ondersteunen met onze lokale aanpak, het Capels Isolatie Plan (CIP), inwoners financieel bij de verduurzaming van hun woning. Deze rijksregeling is bedoeld om woningisolatie betaalbaarder te maken. We richten ons op slecht geïsoleerde woningen die gebouwd zijn voor 1990 met een energielabel D, E, F of G, een relatief lage WOZ-waarde en huishoudens die onvoldoende zelf in staat zijn om isolatiemaatregelen te treffen.

Sinds de start van onze aanpak eind 2024 zijn er 496 woningen (zowel grondgebonden als binnen een VvE) waar één of meerdere maatregelen zijn genomen. Dit is ruim 41 procent van de totale opgave van 1.197 woningen die we bereiken willen en moeten.

We maken in onze aanpak onderscheid in particuliere woningeigenaren die zelfstandig isolatiemaatregelen kunnen treffen- de zogenaamde grondgebonden woningen- en woningeigenaren verbonden in een VvE.

Woningcorporaties en particuliere verhuurders
Huurders die een woning huren van een woningcorporatie of particuliere verhuurder kunnen geen gebruikmaken van onze lokale CIP aanpak.

Het Rijk heeft voor deze woningen wel regels opgesteld om de woningvoorraad te verduurzamen. Vanaf 1 januari 2029 moeten huurwoningen met energielabel E, F of G in principe minimaal label D hebben. Corporaties zetten zich in om slechte energielabels versneld uit te faseren. Met de corporaties hebben we hierover afspraken gemaakt in onze prestatieafspraken. Als gemeente hebben we een wettelijke taak in het toezicht en de handhaving op deze energieprestatie-eisen.

Ook particuliere verhuurders krijgen met deze wettelijke verplichting te maken. In Capelle zijn ongeveer 3.700 woningen in bezit van particuliere verhuurders. Daarvan hebben 247 woningen een slecht energielabel. Het grootste deel hiervan maakt deel uit van een VvE en kan worden meegenomen in onze VvE-aanpak. Voor ongeveer 50 woningen geldt dit niet. Zodra de wettelijke regels definitief zijn, brengen we in kaart welke huurwoningen niet aan de eisen voldoen en werken we een gerichte aanpak voor toezicht en handhaving uit.

Ondertussen kunnen we huurders wel ondersteunen met kleine energiebesparende maatregelen en praktische kennis over het energiezuinig gebruiken van apparaten.

Vereniging van Eigenaren
In Capelle zijn ongeveer 240 Verenigingen van Eigenaren (VvE's). Dit varieert van kleine VvE's met maximaal zes appartementen en volledig particulier bezit tot grote complexen met zogenaamd gespikkeld bezit van corporaties en particulieren. Naar schatting vallen 115 tot 140 van deze complexen binnen onze CIP-doelgroep. Het exacte aantal complexen is niet vast te stellen omdat niet alle woningen binnen de complexen een actueel energielabel hebben. Daarnaast is niet van alle VvE's bekend of zij twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen hebben.

Verduurzaming binnen een VvE is complex. Maatregelen zoals dakisolatie of het vervangen van kozijnen kunnen niet door individuele eigenaren worden besloten, maar vragen om gezamenlijke besluitvorming en voldoende draagvlak. Daardoor kunnen trajecten van verkenning tot uitvoering drie tot vijf jaar duren. VvE's lopen daarbij tegen verschillende belemmeringen aan. Zo is er vaak onvoldoende financiële ruimte, ontbreekt kennis over de aanpak en weten besturen niet altijd welke adviseurs, uitvoerende partijen, subsidies en financieringsmogelijkheden beschikbaar zijn. Ook kunnen financiële zorgen of taalbarrières bij individuele bewoners leiden tot weerstand tegen investeringen of hogere maandlasten.



Daarom is in 2025 gekozen voor een aanpak die verder gaat dan subsidie alleen. We ondersteunen VvE-besturen met kennis, onafhankelijke begeleiding, financieel inzicht en hulpmiddelen om draagvlak te vergroten. Ook stimuleren we samenwerking tussen VvE's met vergelijkbare gebouwen, zoals binnen de New Town-opgave in Schollevaar. Zo nemen we belemmeringen weg, delen we kennis en vergroten we de kans dat plannen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Participatie
Uit de participatie blijkt dat verduurzaming van de eigen woning op brede steun kan rekenen. Veel inwoners nemen al kleine maatregelen en zonnepanelen zijn wijdverspreid, maar de vervolgstap stokt vaak. Kosten voor de bewoner blijven daarbij de belangrijkste zorg, terwijl inwoners tegelijk aangeven best bereid te zijn tot enig ongemak als dat bijdraagt aan minder CO2-uitstoot. Ook is er een duidelijke wens om zelf een stem te hebben in de aanpak: inwoners willen meedenken, geïnformeerd blijven en waar mogelijk zelf keuzes kunnen maken in hun eigen verduurzamingstraject.

Grondgebonden woningen
Voor de uitvoering van het CIP bij grondgebonden woningen werken we sinds 2024 met een externe uitvoeringspartij, Sobolt Energieklus. Zij benaderen bewoners, voeren een energiecheck uit en ondersteunen bij subsidieaanvragen. Deze aanpak levert resultaat op: in het eerste kwartaal van 2026 zijn 78 unieke woningen bereikt en 120 maatregelen uitgevoerd, gemiddeld ruim 1,5 maatregel per woning.

Tegelijkertijd zien we dat vooral bewoners worden bereikt, die al van plan waren hun woning te verduurzamen en dit financieel ook kunnen dragen. Juist huishoudens met minder financiële ruimte, beperkte kennis of weinig vertrouwen in regelingen weten de ondersteuning minder goed te vinden. Daarmee bereiken we nog onvoldoende de groep voor wie ondersteuning het meeste verschil kan maken. Uit het burgerpanel 2025 blijkt bovendien dat de bereidheid om te investeren verschilt tussen leeftijdsgroepen en wijken. Dit onderstreept dat een algemene aanpak niet voor iedereen werkt.

Daarom willen we binnen het CIP meer gebiedsgericht en doelgroepgericht werken. Eerst bepalen we waar de behoefte het grootst is en welke belemmeringen bewoners ervaren. Ook kijken we naar waar de maatregelen het meeste resultaat opleveren. Vervolgens zetten we passende ondersteuning in: van een persoonlijk gesprek tot hulp bij subsidies, het aanvragen van de Capelse energiebespaarlening of het kiezen van maatregelen.

Op basis van onze ervaringen met de VvE-aanpak kiezen we daarbij voor de volgende jaren meer gemeentelijke regie in plaats van een partij die het volledige proces overneemt. Zo kunnen we beter aansluiten bij lokale behoeften, samenwerken met partners en onze aanpak bijsturen waar nodig. Met deze werkwijze zetten we middelen gerichter in en bereiken we juist de huishoudens voor wie ondersteuning het verschil maakt. We verhogen onze ambitie zodoende naar het bereiken van 1.500 te verduurzamen woningen.

Energiearmoede
In 2024 leefden ongeveer 510.000 huishoudens in Nederland in energiearmoede. We spreken van energiearmoede als een huishouden te maken heeft met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening en/of een woning van slechte energetische kwaliteit.

Door stijgende energieprijzen neemt de energiearmoede de laatste tijd toe bij huishoudens met huur- én koopwoningen ondanks de getroffen energiebesparende maatregelen in de afgelopen jaren. Dat zien wij ook in Capelle. Het aantal Capelse huishoudens is gestegen van 5,4 procent in 2023 naar 7 procent in 2024. Voor 2.200 huishoudens lag de energierekening in 2024 eigenlijk hoger dan ze financieel aankonden. Een jaar eerder waren dat er 1.500. Voor 4.000 huishoudens ligt energiearmoede op de loer. De lastige positie waarin deze mensen zich bevinden, vindt veelal achter de voordeur plaats. Het is een situatie die ze vaak uit schaamte verbergen en waarvoor ze niet zo snel hulp zoeken.

Energiearmoede heeft verstrekkende gevolgen: een koud en vochtig huis kan leiden tot stress, slaapproblemen en verergering van bestaande aandoeningen. Bewoners hebben minder sociale activiteiten doordat zij mensen niet bij hen thuis durven uit te nodigen, omdat ze de verwarming niet willen aanzetten. Of dat een woning zo warm wordt in de zomer dat schoolprestaties van kinderen eronder leiden.

Uit recent onderzoek van TNO (2025) bleek dat energiehulp tot minder gebruik van bepaalde medicatie leidde. Vergaande woningrenovatie bespaarden huishoudens zelf tot bijna € 1.000 aan zorgkosten. Daarnaast versterkte de hulp de sociale samenhang in buurten; bewoners zijn vaker actief in hun wijk.

Energiearmoede is zodoende niet alleen een financieel of technisch vraagstuk. Het hebben van financiële regelingen is één, maar mensen die bewoners weten te bereiken en verder helpen is even zo belangrijk. Het gaat steeds meer over vertrouwen, bereikbaarheid en continuïteit. Over de vraag of bewoners daadwerkelijk geholpen worden om stappen te zetten en of er iemand is die naast hen blijft staan wanneer verduurzaming ingewikkeld wordt.

De afgelopen jaren hebben we met onze aanpak van energiearmoede veel inwoners bereikt. Via vraaggerichte en seizoensgebonden ondersteuning hielpen we gemiddeld zo'n 150 huishoudens per jaar. Ook organiseerden we workshops tijdens budgettrainingen voor specifieke groepen, zoals bijstandscliënten en inburgeraars. Daarmee boden we concrete ondersteuning aan inwoners die daar gebruik van wisten te maken. Tegelijkertijd zien we dat een vraaggerichte aanpak ook zijn grenzen heeft. Een deel van de inwoners die met ondersteuning geholpen kan worden, bereikt ons niet of onvoldoende. De komende jaren willen we daarom niet alleen beschikbaar zijn voor inwoners met een hulpvraag, maar ook actiever aanwezig zijn waar de behoefte zich voordoet en waar de inzet veel effect kan hebben.

Van vraaggericht naar gebiedsgericht
We kiezen voor een structurele, gebiedsgerichte aanpak van energiearmoede. We zijn zichtbaar en aanspreekbaar in buurten waar de kwetsbaarheid voor hoge energielasten en een slecht binnenklimaat het grootst is. We zoeken inwoners actief op via plekken en netwerken die zij al kennen en vertrouwen. Dat doen we samen met woningcorporaties, wijkorganisaties, maatschappelijke partners en partijen die werken aan financiële bestaanszekerheid. Ook onderzoeken we nieuwe vindplaatsen, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).
Zo verbinden we de aanpak van energiearmoede nadrukkelijker met de bredere ondersteuning rond financiële bestaanszekerheid, isolatie en de uitvoering van het beoogde Warmteprogramma.

Energiecoaches blijven een belangrijke schakel in deze aanpak. Zij bieden praktische ondersteuning die aansluit bij de woning, de energievoorziening en de situatie van de bewoner. Het advies kan daardoor per wijk en woningtype verschillen. In Oostgaarde en Schollevaar vraagt bijvoorbeeld stads- of blokverwarming om een andere aanpak dan woningen met een individuele HR-ketel in delen van Middelwatering en Capelle-West. Waar mogelijk wordt de ondersteuning gecombineerd met kleine energiebesparende maatregelen en praktische hulp om het energieverbruik en de energiekosten daadwerkelijk te verlagen.



We willen daarbij niet alleen adviseren, maar ook weten of onze ondersteuning effect heeft. Opvolging is daarom een belangrijk onderdeel van de aanpak. Waar mogelijk vindt na het eerste bezoek een herhaalgesprek plaats om te bespreken wat de bewoner met het advies heeft gedaan en of het gedrag, het energieverbruik of de energiekosten zijn veranderd. We erkennen dat een tweede huisbezoek extra capaciteit vraagt. Daarom onderzoeken we binnen een proeftuin welke vormen van opvolging het meest effectief en uitvoerbaar zijn. Naast een tweede bezoek kan dit bijvoorbeeld een telefonisch contactmoment, een digitaal contactmoment of een andere laagdrempelige vorm van monitoring zijn.

Naast persoonlijke ondersteuning zetten we nadrukkelijker in op voorlichting, trainingen en workshops. Hiermee willen we inwoners eerder bereiken en hen praktische kennis en handelingsperspectief bieden om grip te krijgen op hun energieverbruik en energiekosten. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij bestaande momenten en netwerken.

5.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen?

1. We voeren de energietransitie wijkgericht uit
We zetten onze capaciteit en middelen in op de buurten waar de verduurzamingsopgave én de maatschappelijke opgave het grootst zijn. Daarbij verbinden we de isolatieaanpak, de aanpak van energiearmoede en op termijn de gebiedsgerichte warmteaanpak zoveel mogelijk met elkaar. Zo bereiken we meer bewoners en zetten we onze middelen doelmatiger in.

Indicatoren
- We bepalen op basis van beschikbare data en relevante indicatoren in welke wijken de duurzaamheidsopgave het grootst is en richten onze inzet daar gericht op (de zogenaamde prioritaire wijken).
- Minimaal 75 procent van de ondersteuning wordt ingezet in prioritaire wijken.
- In alle prioritaire wijken is de isolatie-, VvE- en energiearmoedeaanpak geïntegreerd met de gebiedsgerichte warmteaanpak.

2. Meer woningen worden geïsoleerd en het aardgasverbruik neemt af
We ondersteunen particuliere woningeigenaren bij het nemen van isolatiemaatregelen en stimuleren energiebewust gedrag. Daarmee verlagen we het energieverbruik, verhogen we het wooncomfort en bereiden we woningen voor op een aardgasvrije toekomst.

Indicator
- In 2030 zijn voor minimaal 1.500 woningen gemiddeld 1,5 isolatiemaatregel uitgevoerd.

3. We versnellen de verduurzamingsopgave binnen VvE's door het verhogen van draagvlak onder bewoners en het vergroten van slagkracht onder besturen

We ondersteunen VvE's bij het maken van toekomstgerichte keuzes en stimuleren samenwerking tussen vergelijkbare gebouwen. Zo vergroten we de slagkracht van VvE's, het draagvlak onder bewoners en versnellen we de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen.

Indicatoren

- Jaarlijks maken 30 VvE's gebruik van onze gemeentelijke ondersteuning
- Minimaal 500 van de 1.500 te isoleren woningen bevinden zich binnen een VvE.
- Minimaal 20 VvE's nemen jaarlijks deel aan gemeentelijk gefaciliteerde kennisuitwisseling en/of gezamenlijke initiatieven.

4. We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen

We richten ons op huishoudens die zonder ondersteuning moeilijk kunnen deelnemen aan de energietransitie. Samen met relevante maatschappelijke partners bieden we passende ondersteuning, vergroten we het handelingsperspectief van bewoners, verhogen we hun financiële bestaanszekerheid en verbinden we waar mogelijke de aanpak van energiearmoede met de isolatie- en warmteaanpak. We voorkomen dat huishoudens in energiearmoede terecht komen (en een beroep moeten doen op het noodfonds).

Indicatoren

- We streven naar een verdere daling van het aandeel huishoudens in energiearmoede, tot het niveau van 2023 (5,4 procent) in 2031.
- Jaarlijks ontvangen minimaal 180 huishoudens integrale energieondersteuning.
- In de wijken waar de inzet het hardst nodig is, zijn de relevante maatschappelijk partners actief aangesloten bij de aanpak.
- Jaarlijks vindt tussen de betrokken partners gezamenlijke kennisuitwisseling over dit onderwerp plaats waarbij we aanhaken op een breder (financieel) thema.
- Er zijn per aangewezen wijk concrete afspraken over signalering, doorverwijzing en opvolging van huishoudens met (dreigende) energiearmoede.
- We onderzoeken in 2027 welke vormen van opvolging na energiecoaching het meest passend, uitvoerbaar en effectief zijn om inwoners te ondersteunen bij het duurzaam verlagen van hun energieverbruik en -lasten.
- Minimaal 45 procent van de bereikte bewoners ervaart na ondersteuning van de energiecoaches meer grip (handelingsperspectief) op het energieverbruik en de energierekening.



6. Circulaire economie

6.1 Inleiding

Om grip te krijgen op onze portemonnee en de voortgang van Capelse projecten, zowel de gebouwde omgeving als infrastructuur, is focus nodig op grondstoffenbeheer. Daarmee beschermen we onze begroting beter tegen prijsstijgingen en garanderen we waar mogelijk dat we kunnen blijven bouwen. Het voorkomt dat we waardevol kapitaal weggooien, waarmee we wezenlijke kosten besparen.

We gebruiken iedere dag grondstoffen voor onze producten, gebouwen, openbare ruimte en onze bedrijfsvoering. Veel van deze grondstoffen zijn eindig. Tegelijkertijd neemt de vraag naar grondstoffen toe. Ook worden nieuwe materialen en het verwerken van reststromen steeds duurder. Als we op dezelfde manier blijven produceren, inkopen, gebruiken en weggooien, lopen de kosten verder op en worden we steeds afhankelijker van nieuwe grondstoffen.

De overgang naar een circulaire economie betekent dat we grondstoffen zo lang mogelijk blijven gebruiken en hun waarde behouden. We gebruiken minder nieuwe grondstoffen, gebruiken producten en materialen langer en geven materialen een tweede leven. Daarmee voorkomen we afval en verspilling en besparen we kosten.

Deze overgang is niet vrijblijvend. De Europese en landelijke regels voor circulariteit worden verder aangescherpt. Het Nationaal Programma Circulaire Economie en het Circulair Materialenplan geven hier nu al richting voor. En in 2027 komen er nieuwe verplichtingen rondom aanbestedingen in de grond, weg en waterbouw. De circulaire transitie vraagt om veranderingen, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie.

Wij krijgen steeds meer de verantwoordelijkheid om inzicht te hebben in het gebruik van grondstoffen en om circulaire keuzes mee te nemen in inkoop, bouwen en beheer. In Capelle ontbreken momenteel de systemen, data en processen om deze informatie goed inzichtelijk te maken. Om aan (komende) wetgeving te voldoen, dienen we ons nu voor te bereiden.

Buiten de gemeentelijke organisatie is het van belang, dat circulaire initiatieven voor Capellenaren toegankelijk en aantrekkelijk zijn om te gebruiken. Voorlichting en het bieden van handelingsperspectief helpen om minder producten nodig te hebben, producten langer te gebruiken en meer te hergebruiken. Met het stimuleren van circulair gedrag helpen we de Capellenaar geld te besparen, makkelijk hun afval kwijt te raken en beter gebruik te maken van bestaande Capelse initiatieven, zoals kringloopwinkels of het Repair Café.

De ontwikkeling naar een circulaire economie is een langdurige verandering. Niet alle oplossingen zijn nu al bekend. Daarom meten we de voortgang, leren we van projecten en sturen we waar nodig bij. Het uitgangspunt blijft daarbij duidelijk: we behouden grondstoffen en waarde zo lang mogelijk en kiezen voor hergebruik, tenzij daar een goede reden voor is om het niet te doen.

Tegelijkertijd biedt de circulaire economie kansen. Door materialen opnieuw te gebruiken kunnen we kosten besparen, minder afval produceren en minder afhankelijk worden van nieuwe grondstoffen. We kunnen de kosten voor bouwen en infraprojecten beheersbaar houden. En we voorkomen dat de Capelse ambitie om 10.000 woningen te bouwen tot 2034 onnodig vertraagt of mogelijk zelfs stil gelegd wordt door leveringsonzekerheid en aanscherpende wettelijke eisen.



6.2 Wat gebeurt er al?

De afgelopen periode is veel aandacht besteed aan voorlichting om afval te voorkomen en afval scheiden makkelijker te maken. We troffen voorbereidingen om de Milieustraat in de toekomst uit te breiden. De Capellenaar betrokken we actief om mee te doen met acties, zoals de ‘Ontspuldag’. Inwoners kunnen hun niet gebruikte spullen kwijt en tegelijkertijd vinden kilo’s aan bruikbare spullen een volgende gelukkige eigenaar via Capelse maatschappelijke organisaties, zoals kringloopwinkels, het Repair Café en de Voedselbank. Tijdens de eerste twee ontspuldagen werd 5.500 kilo aan goede en bruikbare

spullen ingeleverd door bijna 200 Capellenaren en daarmee gered van de vuilverbranding.

Als gemeentelijke organisatie hebben wij een grote stempel in het terugdringen van gebruik van nieuwe grondstoffen. Door hergebruik van straattegels en straatstenen besparen we bijvoorbeeld aanzienlijk, wat tevens zichtbaar is een vermindering van uitgaven. Pilots rondom het hergebruik van bermgras en hout leveren hoogwaardige producten op, zoals een lang houdbaar boeket of bijenhuisjes. En door het repareren van ondergrondse containers is de helft van de nieuwwaarde bespaard. Door milieucriteria toe te voegen in onze aanbestedingen sturen we onze samenwerkingspartners aan op bewuster gebruik van materiaal.

Daarnaast werken we aan de verandering van onze eigen systemen. Onze financiële, inkoop- en beheersystemen zijn nog grotendeels lineair ingericht. Om circulaire keuzes mogelijk te maken, moeten we ook veranderen hoe we waarde bepalen, materialen registreren en resultaten meten.

De komende jaren kiezen we daarom voor een gerichte aanpak. We kunnen niet alle onderdelen van de circulaire economie tegelijk aanpakken. We richten ons op de onderwerpen waar grote hoeveelheden grondstoffen in omgaan en we als gemeente veel invloed uit kunnen oefenen op kostenreductie, waardebehoud, financieel rendement en lokale autonomie.

Daarnaast nemen we de Capellenaar mee in de ontwikkeling om minder, langer en slimmer spullen te gebruiken. Hierdoor neemt de koopkracht van de Capellenaar toe en als gemeente voorkomen we afval en verminderen we grondstoffenverbruik. We hanteren daarbij het uitgangspunt ‘hergebruik, tenzij’. Dit betekent dat we eerst kijken of bestaande materialen en producten opnieuw kunnen worden gebruikt voordat we nieuwe materialen inkopen.

Participatie
Uit de participatie blijkt dat circulaire initiatieven bij Capellenaren goed bekend zijn. Spullen worden vaker weggegeven, verkocht of naar de kringloop gebracht, en veel inwoners zoeken eerst uit of een kapot product te repareren is. Toch is een lichte terugval zichtbaar in bewust aankoopgedrag: de intentie is aanwezig, maar houdt in de praktijk niet altijd stand. Inwoners en stakeholders vragen de gemeente vooral om afvalscheiding en recycling makkelijker te maken, actief te informeren over hoe afvalverwerking werkt, en materialen, bijvoorbeeld bij sloop of vanuit de gemeentewerf, als grondstof te zien in plaats van als afval. Ook is er behoefte aan gerichte informatievoorziening voor groepen die nu minder goed worden bereikt, zoals nieuwe inwoners.

6.3 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen?

In de overgang naar een circulaire economie hebben wij als gemeentelijke organisatie niet alleen een voorbeeldfunctie, maar heeft ook veel directe invloed. We bepalen zelf wat we inkopen, hoe we ons vastgoed bouwen, hoe we materialen beheren en wat er gebeurt met materialen die vrijkomen. Hierbij gaat het om enorme hoeveelheden en kosten waar wij als gemeente het verschil kunnen maken. Door strategisch en kostenefficiënt met grondstoffen om te gaan, kunnen we als gemeente bezuinigen door minder te verspillen en voorkomen dat bouwprocessen vertragen. Daarmee hebben we grip op onze bouw- en beheerprocessen, behouden we autonomie en worden we minder afhankelijk van prijsfluctuaties en leveringsonzekerheid van materialen en producten.

Een randvoorwaarde is, dat binnen de gemeente sommige processen versterkt moeten worden. We dienen beter inzicht te krijgen in welke materialen we gebruiken, waar ze zich bevinden en wat ermee gebeurt als ze vrijkomen. Dit vraagt om goede samenwerking tussen verschillende disciplines.

Om onze ambities waar te maken, willen we niet alleen meten wat we doen, maar vooral wat er verandert. Daarom richten we de monitoring zoveel mogelijk op het gebruik en behoud van grondstoffen, hergebruik en de toepassing van circulaire principes. Voor een aantal indicatoren is op dit moment nog geen betrouwbare nulmeting beschikbaar. In 2027 brengen we daarom eerst de huidige situatie in beeld. Op basis daarvan kunnen waar nodig concrete kwantitatieve doelen voor 2031 worden vastgesteld.

We zetten in op de volgende ambities:

1. Gemeentelijke materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt.
Om te kunnen voldoen aan de nationale verplichting om het grondstofgebruik in 2035 met 15 procent omlaag te hebben gebracht, is hoogwaardig hergebruik van gemeentelijke materialen nodig. We willen voorkomen dat materialen die vrijkomen bij beheer, onderhoud en projecten onnodig worden afgevoerd. Materialen die nog bruikbaar zijn, houden we beschikbaar voor een volgende toepassing. Dit bespaart zowel op de kosten voor nieuw materiaal, als op de afvalkosten, kan een financieel voordeel opleveren voor de kapitaallasten, verkleint de afhankelijkheid van prijsfluctuaties in de markt, vergroot de leveringszekerheid van materialen en verkort de projectduur.

Een grondstoffendepot kan hierbij een belangrijke rol spelen. Materialen kunnen daar tijdelijk worden opgeslagen en opnieuw worden ingezet. Het gaat bijvoorbeeld om bestratingsmaterialen en andere materialen uit de openbare ruimte. We willen niet alleen een depot realiseren, maar vooral een werkwijze ontwikkelen waarin hergebruik de normale manier van werken wordt. Daarom brengen we steeds beter in beeld welke materialen beschikbaar komen, welke materialen we nodig hebben en welke materialen opnieuw kunnen worden gebruikt. Hiermee verminderen we het gebruik van nieuwe grondstoffen, beperken we afvalstromen en kunnen we kosten besparen.

Indicator
- Het aandeel van geselecteerde gemeentelijke materialen dat wordt hergebruikt of beschikbaar wordt gesteld voor hergebruik neemt toe ten opzichte van de nulmeting in 2027.

De afgelopen jaren hebben aangetoond dat we onvoldoende data hebben en onze huidige processen onvoldoende zijn ingericht om te komen tot een kwantitatieve analyse van onze gemeentelijke grondstoffen. We beginnen daarom met materiaalstromen waarvan hergebruik goed mogelijk is en die een grote omvang hebben. De nulmeting bepaalt voor welke materialen we een concreet percentage kunnen vaststellen.

2. De milieustraat draagt bij aan meer hergebruik en minder restafval
De milieustraat is een belangrijke schakel in het behouden van grondstoffen. Door afvalstromen beter te scheiden kunnen meer materialen worden hergebruikt of gerecycled en blijft er minder restafval over, waardoor de gemeentelijke verbrandingskosten dalen. We willen daarom de milieustraat verder ontwikkelen. Daarbij kijken we naar de inrichting, de verschillende afvalstromen en de manier waarop inwoners hun afval kunnen aanbieden.

Door afval beter te scheiden en meer materialen geschikt te maken voor hergebruik en recycling, willen we de hoeveelheid restafval verminderen. Zoals uit de participatie blijkt is er behoefte aan gerichte informatievoorziening. Het doel is niet alleen om meer afval in verschillende bakken te verzamelen. We willen vooral de hoeveelheid restafval verminderen en zoveel mogelijk waardevolle materialen behouden. We voldoen hiermee aan de huidige wetgeving, zorgen voor de noodzakelijke uitbreiding om de milieustraat ook de komende jaren toekomstbestendig te laten zijn en voorkomen een onnodige verhoging van de afvalstoffenheffing.

Indicatoren
- We monitoren vanaf 2028 het aandeel van de afvalstromen dat geschikt is voor hergebruik of recycling.
- De hoeveelheid restafval (grof en fijn) per inwoner neemt in 2029 af tot 145 kg.
- Het scheidingspercentage van het afval groeit naar 65 procent in 2030.



3. We helpen inwoners om minder te gebruiken, langer te gebruiken en meer te hergebruiken
Een circulaire economie gaat niet alleen over de gemeente. Ook inwoners maken iedere dag keuzes over wat zij kopen, gebruiken, repareren, weggooien of opnieuw gebruiken. Uit de participatie blijkt dat inwoners goed bekend zijn met lokale initiatieven.

Toch zijn er wisselingen in bewust gedrag: de intentie is aanwezig, maar houdt in de praktijk niet altijd stand. We willen inwoners daarom helpen om circulaire keuzes te maken. Daarbij geven we vooral praktisch handelingsperspectief. De boodschap is eenvoudig: minder gebruiken, langer gebruiken en hergebruiken, levert de consument besparing op en indirect ook de gemeente, doordat de hoeveelheid huishoudelijk afval afneemt.

We willen dat inwoners weten wat zij zelf kunnen doen en dat circulair gedrag meer eigen wordt. We sluiten daarbij aan bij bestaande initiatieven mogelijkheden in Capelle, zoals de kringloopwinkels, het Repair Café en de Ontspuldagen. We willen dat inwoners niet alleen weten wat circulariteit betekent, maar dit ook vertalen naar hun dagelijks gedrag. Hiervoor gebruiken wij onder andere het burgerpanel, waar in zowel 2023 als 2025 de Capellenaar is gevraagd welke activiteiten rondom spullen en hergebruik deze onderneemt.



We willen circulaire keuzes voor Capellenaren steeds leuker en aantrekkelijker maken, zodat repareren, hergebruiken en delen een vanzelfsprekende mogelijkheid wordt. Een tweedehands economie zorgt voor meer hergebruik van producten en scheelt veel in kosten. Naast dat dit logischerwijs een vermindering van de afvalproductie oplevert, heeft het ook een sociale factor. Het versterkt de sociale banden binnen gemeenschappen: mensen ontmoeten elkaar en delen middelen.

Indicator:
- Het bereik en gebruik van Capelse voorzieningen en initiatieven voor reparatie, hergebuik en delen neemt toe ten opzichte van de nulmeting in 2023.

4. Onze gemeentelijke systemen ondersteunen een circulaire manier van werken

De manier waarop we nu inkopen, investeren, afschrijven en beheren is voor een groot deel lineair ingericht. We kijken vaak naar de aanschafkosten en schrijven investeringen uiteindelijk af naar nul. Bij een circulaire economie kijken we anders naar waarde. Een gebouw of materiaal kan na jaren nog steeds waarde hebben. Door materialen langer te gebruiken, opnieuw te gebruiken of beschikbaar te houden voor een volgende toepassing, behouden we waarde.

We willen daarom nagaan hoe onze financiële, inkoop- en beheersystemen bij kunnen dragen aan minder verspilling en meer kostenbesparing. Daarbij kijken we bijvoorbeeld naar levensduur, restwaarde en materiaalwaarde. We willen voorkomen dat circulaire oplossingen financieel worden benadeeld doordat alleen naar de korte termijn of de aanschafprijs wordt gekeken. Op basis van de ervaringen in de eerste jaren bepalen we welke financiële methodes structureel kunnen worden toegepast. Voor de grootste en meest relevante inkoopstromen wordt vanaf 2029 jaarlijks gemonitord in welk deel circulariteit aantoonbaar is meegenomen.

Ook willen we onze informatievoorziening verbeten ren. Om goed te kunnen sturen moeten we weten hoeveel materialen we gebruiken, hoeveel we hergebruiken en welke waarde deze materialen hebben. De komende jaren zorgen we er daarom voor dat circulariteit steeds meer onderdeel wordt van onze reguliere manier van werken. Om de circulaire transitie goed te kunnen sturen, hebben we betrouwbare informatie nodig. Op dit moment is deze informatie nog niet voor alle materiaalstromen beschikbaar.

Indicatoren:
- We stellen in 2027 een Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen op, waarmee we hergebruik van grondstoffen in aanbestedingen stimuleren.
- Het aandeel gemeentelijke aanbestedingen waarin circulariteit als criterium wordt meegenomen neemt toe ten opzichte van 2026.
- Vanaf 2029 kijken wij bij grote gemeentelijke investeringen naast de aanschafkosten ook naar levensduur, restwaarde en/of materiaalwaarde.
- Vanaf 2029 maken we voor de belangrijkste gemeentelijke materiaalstromen jaarlijks inzichtelijk hoeveel materiaal wordt ingekocht, hergebruikt en als reststroom wordt afgevoerd.

7. Duurzaam bouwen en gebiedsontwikkeling

7.1 Inleiding

Wie aan duurzaam bouwen denkt, denkt al snel aan isolatie, warmtepompen en zonnepanelen. Maar duurzaam bouwen gaat verder dan energie. Het brengt verschillende duurzaamheidsthema's samen en draagt bij aan een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving. Dat doen we niet alleen. Externe projectontwikkelaars én de gemeente dragen hieraan bij, via woningbouwprojecten en gemeentelijk vastgoed. zoals sporthallen, schoolgebouwen of andere maatschappelijke voorzieningen.

Duurzaam bouwen biedt kansen op meerdere vlakken. Innovatieve bouwmethoden, zoals industrieel en biobased bouwen, kunnen de woningbouw versnellen. Slimmer energiegebruik beperkt netcongestie en verlaagt woonlasten. Meer groen, waterberging en biobased materialen helpen tegen hittestress en wateroverlast en versterken tegelijkertijd de biodiversiteit.

De vertaling van deze Europese regels naar landelijke wet- en regelgeving is nog niet volledig uitgewerkt, maar verdere aanscherping is te verwachten. Door onze projecten voor te bereiden op de aankomende veranderingen, voorkomen we potentiële bouwstops en vertraging. Dit kan in sommige gevallen tot een hogere initiële investering leiden, maar bespaart op termijn kosten en tijd.

In de afgelopen periode bleek dat duurzaamheidsambities in projecten met regelmaat ondergeschikt raken aan andere belangen. Dit komt mede doordat het beleid nog onvoldoende juridisch is verankerd in het omgevingsplan en anterieure overeenkomsten. Duurzaam bouwen vraagt binnen projectontwikkeling om andere keuzes, bijvoorbeeld door slimmer om te gaan met schaarse ruimte en functies te combineren. Waar duurzaamheid eerder nog als 'nice to have' werd beschouwd, is het inmiddels een noodzakelijke voorwaarde voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige stad.



7.1.1 Wettelijke kaders en juridische borging

We houden ons aan het geldende wettelijke kader. Waar duurzaamheidseisen tot voor kort vooral betrekking hadden op energie in het Besluit bouwwerken leefomgeving, breidt dit kader zich uit door nieuwe Europese wetgeving. Zo stelt de Natuurherstelverordening eisen aan stedelijk groen en boomkroonbedekking en richt de EPBD IV zich op het energiegebruik en de CO_2-uitstoot van gebouwen.

Dit betekent dat we bewust moeten omgaan met de beschikbare middelen en ruimte. Dit vraagt om duidelijke keuzes. We zien bijvoorbeeld dat ruimte voor de auto grote impact heeft op zowel de kosten als de beschikbare ruimte binnen projecten. Door ruimte voor mobiliteit prioriteit te geven, wordt ruimte voor noodzakelijk groen en toekomstbestendige bouw minder.

7.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we hiervoor doen?

1. Actualisatie en juridische borging van ons duurzaamheidsbeleid

We zetten de ingezette koers voor duurzaam bouwen voort en actualiseren ons duurzaamheidsbeleid in lijn met nieuwe wet- en regelgeving. Daarbij scherpen we waar nodig onze eisen en ambities aan en anticiperen we op Europese regelgeving. Om de duurzaamheidsambities daadwerkelijk te realiseren, is in een aantal gevallen (juridische) borging nodig. Daarom zetten we sterker in op deze borging van de duurzaamheidsleidraad onder andere via het omgevingsplan, in anterieure overeenkomsten en aanbestedingen. Bij de toepassing hiervan wegen we de gevolgen mee voor betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en de voortgang van de woningbouw mee. Gezien de doorlooptijd van het opstellen van het omgevingsplan, voorzien we dat de juridische borging hierin uiterlijk in 2030 is verwerkt.

Indicatoren

- Uiterlijk in 2030 zijn de eerste onderwerpen uit de Duurzaamheidsleidraad voor bouwen door vertaald in het omgevingsplan.
- Duurzaamheidsambities worden meegenomen in alle anterieure overeenkomsten en aanbestedingen.
- We actualiseren de Duurzaamheidsleidraad voor bouwen zodra de landelijke doorvertaling van de nieuwe Europese regelgeving is voltooid.

2. We analyseren hoe subsidies en regelingen kunnen bijdragen aan duurzamere bebouwing

Regelmatig wordt in projecten aangedragen dat de financiële situatie verhindert om duurzamer te bouwen. Door ontwikkelingen in de markt, projecten en berekeningen te analyseren en te onderzoeken waar de behoeftes liggen, maken we inzichtelijk of en waar het zinvol is om subsidies en regelingen voor op te zetten.

Indicatoren

- We stellen in 2027 een overzicht op van welke subsidies en regelingen bij kunnen dragen aan meer duurzame bebouwing.

3. We verkennen hoe andere rekenmethodes en meer flexibiliteit in financiële systemen kunnen bijdragen aan duurzamere bebouwing

Innovatieve en duurzamere bouwmethoden vragen om een andere manier van denken over bouwen en projectontwikkeling. Bij circulair bouwen zijn bijvoorbeeld de levensduur en restwaarde van gebouwen belangrijke factoren. We onderzoeken daarom welke alternatieve reken- en bepalingsmethoden kunnen helpen om de waarde van duurzame en circulaire keuzes beter mee te wegen in de ontwikkeling van gebouwen.

Indicatoren

- Uiterlijk in 2029 werken we uit hoe andere financiële rekenmethodes en beschikbare flexibiliteit worden ingezet om duurzamere bebouwing mogelijk te maken.
- Uiterlijk in 2031 is bij tenminste vijf projecten een restwaardeberekening toegepast.

4. We zorgen dat duurzaam bouwen geïntegreerd is en blijft in alle disciplines

Duurzaamheid heeft invloed op verschillende vakdisciplines rondom bouwen, bijvoorbeeld op stedenbouw en welstand in verband met materiaalkeuzes en de vormen van een gebouw. Door te zorgen dat duurzaamheid bij alle vakdisciplines is geïntegreerd, wordt duurzaam bouwen een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zo zorgen we voor minder tegenstrijdigheden, meer concrete resultaten en duurzamere bebouwing. Dit doen we onder andere door duurzaamheid te verwerken in relevante beleidsstukken van andere vakgroepen en door het onderwerp bijvoorbeeld mee te nemen in meerjarige onderhoudsplannen (MJOP). Ook gaan we voor alle projecten monitoren in hoeverre men voldoet aan ons beleid. Hierdoor kan sneller worden gesignaleerd waar moet worden bijgestuurd.

Om duidelijk te maken wat er mogelijk is op het gebied van duurzaamheid, starten we voor 2030 een pilotproject gericht op duurzaam bouwen, zoals een houtbouw project of innovatieve onderwijshuisvesting. Met de ontwikkeling van nieuwe projecten en gebieden ligt er een kans om direct in te zetten op de juiste maatregelen. Door maatregelen direct in het ontwerp mee te nemen en te zorgen voor dekking, worden extra kosten en negatieve gevolgen in de toekomst voorkomen.

Indicatoren

- Vanaf 2027 is bij 100 procent van de gebiedsontwikkelingen, herinrichtingen, vastgoedprojecten en grote beheerprojecten aantoonbaar een toets uitgevoerd. Afwijkingen monitoren we.
- We starten voor 2030 een pilotproject gericht op duurzaam bouwen op.

8. Communicatie en monitoring

8.1 Hoe gaan we communiceren?

De uitkomsten van het participatietraject laten zien dat Capellenaren de noodzaak van verduurzaming breed onderschrijven en zelf al in beweging zijn. Het programma kan vooral aansluiten door hen te ondersteunen bij de vervolgstap die zij zelf al willen zetten.

Daarom stellen we een meerjarig communicatieplan op rond de drie hoofdthema's, met een heldere seizoensplanning en waar mogelijk vooraf bepaalde focusmomenten. Zo verschuiven we van losse campagnes naar een samenhangende communicatielijn. Dit vergroot de integraliteit en eenduidigheid in de berichtgeving, voorkomt versnippering en maakt verwachtingen (over tijd, inzet en kosten) voorspelbaar.

Met dit programma willen we inwoners, ondernemers en de verschillende maatschappelijke partners niet alleen informeren, maar vooral in staat stellen om zelf in beweging te komen. Inwoners weten beter wat zij zelf kunnen doen, welke ondersteuning beschikbaar is en waar zij terecht kunnen met vragen. Daarmee vergroten we het handelingsperspectief en maken we de stap naar energie besparen, verduurzaming en klimaatadaptatie kleiner en concreter. We maken gebruik van verschillende beschikbare communicatiemiddelen en doen dit nadrukkelijk gebiedsgericht waar mogelijk, met aandacht voor de specifieke doelgroepen die we willen bereiken.

Tegelijkertijd willen we dat Capellenaren zich meer verbonden voelen met de gezamenlijke opgave. Door zichtbaar te maken wat er al gebeurt, wat inwoners zelf bijdragen en welke resultaten we samen bereiken, versterken we het gevoel dat verduurzaming iets is wat we met elkaar doen.

Voor (maatschappelijke) partners betekent dit meer duidelijkheid over de gezamenlijke koers, betere aansluiting tussen initiatieven en meer mogelijkheden om inwoners te bereiken en te ondersteunen.
Zo ontstaat een samenhangende aanpak waarin gemeente, inwoners en partners ieder vanuit hun eigen rol bijdragen aan een duurzamer en klimaatbestendiger Capelle.

8.2 Hoe monitoren we?

Hoe toon je aan dat onze inzet succesvol is? Monitoring is essentieel als we willen volgen of we op koers liggen, welke resultaten we behalen en waar bijsturing nodig is.

Een tweejaarlijkse cyclus past goed bij de manier waarop verduurzaming in de praktijk verloopt. Doelen worden over het algemeen niet binnen één jaar bereikt. Veel maatregelen hebben tijd nodig voordat de effecten zichtbaar worden en een deel van de beschikbare gegevens loopt bovendien achter. Jaarlijks monitoren levert daardoor niet altijd nieuwe inzichten op.

Door eens per twee jaar te monitoren, ontstaat meer ruimte om ontwikkelingen en trends in samenhang te bekijken en de effecten van maatregelen goed te beoordelen. Zo krijgen we een realistischer beeld van de voortgang en kunnen we gerichter bepalen waar extra inzet of bijsturing nodig is.

We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij de monitoring binnen andere programma's en beleidsopgaven. Het Warmteprogramma dat momenteel wordt opgesteld, volgt hierbij dezelfde lijn. Ook bij andere programma's zoeken we waar mogelijk aansluiting in gegevens, indicatoren en momenten van rapportage. Zo voorkomen we dubbel werk en bouwen we aan een samenhangend beeld.

8.2.1 Actuele cijfers

Om de resultaten goed te kunnen evalueren, verzamelen we kwantitatieve als kwalitatieve informatie. Voor strategische- en concrete cijfers zijn wij voor een groot deel afhankelijk van andere bronnen. Om aan te blijven sluiten op landelijke data, gebruiken wij zoveel mogelijk data van de Klimaatmonitor, ook al is deze data niet altijd actueel. Waar mogelijk voegen wij eigen data toe zoals die van de bewonersenquête.

Klimaatweek
Binnen het nieuwe programma krijgt ook de jaarlijkse Klimaatweek weer een plek. We sluiten aan bij de landelijke campagne in november en gebruiken deze week als een uitnodigend podium om inwoners kennis te laten maken met wat er binnen onze gemeente gebeurt op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Ook laten we zien hoe je zelf een steentje kan bijdragen en waar mogelijk kan kiezen voor een duurzaam alternatief voor gangbare zaken voor thuis, werk en in de vrije tijd. We laten vooral zien dat verduurzamen niet iets abstracts of ingewikkelds hoeft te zijn.

Bijlagen

Bijlage 1: Participatie verslag

Bijlage 2: Overzicht Ambities & Indicatoren

Bijlage 1: Participatie verslag

gemeente
Capelle aan
den IJssel



Participatieverslag

2027-2031

Inhoud

Inleiding **3**

Externe participatie bij het Programma Duurzaamheid **4**

1. Burgerpanel **4**
1.1 Circulaire economie 4
1.2 Energie en warmte 5
1.3 Klimaatadaptatie en biodiversiteit 5

2. Klimaatweek pizzasessie **6**
2.1 Circulaire economie 6
2.2 Energie en warmte 7
2.3 Klimaatadaptatie en biodiversiteit 8
2.4 Wat kunnen stakeholders zelf doen? 8

3. Swipocratie-enquête over van het aardgas afgaan **9**

4. Duurzaam Capelle on tour april en mei 2026 **10**

5. Capelse Jongerenraad **11**
5.1 Klimaatadaptatie 11
5.2 Warmtetransitie 11

Bewonersenquête 2025 **12**

6. Interne participatie bij het Programma Duurzaamheid **13**

Inleiding

Voor het Programma Duurzaamheid 2027-2031 haalde de gemeente Capelle aan den IJssel in 2025 en 2026 de mening van inwoners op door een mix aan participatiemethoden in te zetten. Dit verslag brengt de belangrijkste opbrengsten samen en verbindt deze aan de thema's Circulaire Economie, Energie en Warmte en Klimaatadaptatie en Biodiversiteit.

Belangrijke kwantitatief onderdeel van dit verslag is de raadpleging van het burgerpanel (oktober 2025, 550 respondenten), aangevuld met een digitale Swipocatie-enquête gericht op het nieuwe Warmteprogramma (voorjaar 2026, 346 deelnemers). Beide instrumenten hebben een ander bereik en karakter. Het burgerpanel heeft een breed, gewogen beeld over de drie thema's, terwijl de Swipocratie-enquête een verdiepend, minder representatief signaal geeft specifiek over aardgasvrij wonen.

Naast deze kwantitatieve peilingen is ook gericht input opgehaald bij specifieke doelgroepen. Er zijn gesprekken gehouden zowel met interne als externe stakeholders, er is tijdens de klimaatweek in november 2025 een pizzasessie gehouden om in een informele setting met externe stakeholders in gesprek te gaan en er is een sessie georganiseerd met de jongerenraad. Deze kwalitatieve opbrengsten geven verdieping en duiding bij de cijfers uit het burgerpanel en de Swipocratie-enquête en worden waar relevant per thema aangehaald.

Tot slot is ook intern opgehaald wat er speelt en nodig is. Er zijn interviews gehouden met ambtenaren van verschillende afdelingen en er zijn twee co-creatiesessies georganiseerd: één met de afdeling Stadsontwikkeling en één met de afdeling Samenleving. Met de interne participatie wordt het Programma Duurzaamheid goed verankerd binnen de gemeente.

Per thema wordt een beeld geschetst van wat inwoners of andere stakeholders aangeven, gevolgd door een blokje met de betekenis voor het Programma Duurzaamheid.

Externe participatie bij het Programma Duurzaamheid

In 2025 en 2026 heeft de gemeente Capelle op verschillende manieren externe stakeholders betrokken om input op te halen voor het Programma Duurzaamheid 2027-2031. Dat hebben we gedaan op de volgende manier:

1. Burgerpanel over Programma Duurzaamheid oktober 2025
2. Klimaatweek 2025 pizzasessie
3. Duurzaam Capelle on tour april en mei 2026
4. Swipocratie 2026
5. Jongerenraad
6. Bewonersenquête data uit 2025
7. Interviews externe stakeholders

1. Burgerpanel

Voor het Programma Duurzaamheid 2027-2031 is het burgerpanel van Capelle aan den IJssel geraadpleegd over duurzaamheid. Van de 1.882 panelleden vulden 550 inwoners de vragenlijst in tussen 30 september en 12 oktober 2025. De resultaten zijn gewogen naar leeftijd en geslacht. In enkele wijken (Capelle-West en Fascinatio) is het aantal respondenten laag (onder de 50), waardoor die uitkomsten als indicatief moeten worden beschouwd. Het burgerpanel betreft een raadpleging: inwoners zijn bevraagd over hun opvattingen en gedrag. De uitkomsten vormen daarmee een stem in de afweging van keuzes voor in het Programma Duurzaamheid. In 2023 stond een vergelijkbare vragenlijst uit onder het panel. Voor verschillende thema's, zoals aardgasvrij wonen en circulaire economie, kunnen we hiervoor een trendvergelijking doen. Het hele rapport met de resultaten is te vinden op de website: Burgerpanel resultaten. De volgende highlights vallen op, gecategoriseerd naar de drie kapstok thema's van het nieuwe Programma Duurzaamheid.

1.1 Circulaire economie

Uit het burgerpanel blijkt dat circulaire initiatieven bij Capellenaren goed bekend zijn. Spullen worden vaker weggegeven, verkocht of naar de kringloop gebracht, en veel inwoners zoeken eerst uit of een kapot product te repareren is. Ook scheidt driekwart van de panelleden afval. Twee derde van de inwoners zoekt eerst uit of een kapot product te repareren is, voordat ze het vervangen. Op een aantal punten is een lichte terugval zichtbaar ten opzichte van 2023: minder inwoners kopen bewust tweedehands of letten op gerecyclede materialen bij aankopen (29 procent in 2025, 35 procent in 2023). Ook reparatiegedrag en bewust aankoopgedrag neemt iets af (van 77 procent in 2023 naar 66 procent in 2025). Het aandeel dat circulair leven niet belangrijk vindt groeide ook licht (van 4 procent naar 7 procent).

Inwoners verwachten vooral dat de gemeente het praktisch makkelijker maakt: afvalscheiding en recycling eenvoudiger organiseren staat met afstand bovenaan de verwachtingen, gevolgd door de wens dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft. Financiële prikkels (25 procent) of een spaarsysteem voor afvalscheiding (27 procent) worden door een kleinere groep genoemd.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
De lichte terugval in circulair aankoopgedrag ten opzichte van 2023 vraagt om aandacht. De intentie is er maar in de praktijk neemt het af. Dit biedt een concreet aanknopingspunt om in het Programma Duurzaamheid in te zetten op laagdrempelige, praktische ondersteuning, zoals afvalscheiding, kringloop en reparatie, in plaats van alleen gedragsverandering te vragen van inwoners. Daarnaast is het belangrijk dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft.

1.2 Energie en warmte

Verduurzaming van de eigen woning heeft brede steun: bijna alle inwoners (95 procent) nemen al kleine maatregelen (zoals ledlampen en tochtstrips) en zonnepanelen zijn inmiddels bij bijna de helft van woningen geplaatst. Slechts een klein deel is concreet van plan om te investeren in duurzame opwek of het energie-zuiniger maken van de eigen woning. Een aanzienlijke groep zou dit wel willen, maar kan dat in de eigen woning niet. Ongeveer een kwart twijfelt of onderneemt bewust geen stappen.

Bij aardgasvrij wonen is de bekendheid van de landelijke opgave stabiel gebleven ten opzichte van 2023, maar de bereidheid om te investeren blijft nauw verbonden aan financiële ondersteuning. Woningeigenaren zijn vooral bereid om te investeren als de overheid meebetaalt of als de investering zich terugverdient. Bij huurders geldt een vergelijkbaar patroon rond huurlasten. Opvallend is dat de houding ten opzichte van zowel het warmtenet als de elektrische warmtepomp sinds 2023 negatiever is geworden. Bekendheid met de buurtplannen uit de transitie visie warmte ontbreekt bij meer dan de helft (57 procent) van de respondenten.

Inwoners verwachten vooral van de gemeente dat bij een overstap naar een aardgasvrije woning er rekening wordt gehouden met de kosten van de nieuwe warmteoplossing. Dat er subsidiemogelijkheden zijn en dat er vrijheid is om zelf een duurzame warmtebron te kiezen. Een aantal inwoners gaf in de open vraag aan dat begrijpelijke en tijdige communicatie over regelingen ontbreekt.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
De combinatie van de dalende houding ten opzichte van warmtealternatieven en aanhoudend lage bekendheid van de buurt specifieke planning vraagt om heldere, tijdige communicatie rond de update van de Transitie Visie Warmte in 2027. Daarnaast onderstrepen de resultaten dat financiële zekerheid (zoals subsidie, terugverdientijd en geen huurstijging) een randvoorwaarde is voor draagvlak.

1.3 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Onder inwoners met een tuin of balkon zijn vergroenende maatregelen wijdverspreid: een ruime meerderheid gebruikt geen pesticiden meer (63 procent), heeft tegels vervangen door groen (59 procent) of een vogelhuisje geplaatst (54 procent). Grotere ingrepen zoals een groen dak, wateropvang of een vijver komen veel minder voor. Belemmeringen die inwoners noemen zijn vooral praktisch: gebrek aan budget, gebrek aan ruimte en onzekerheid over welke maatregelen daadwerkelijk effectief zijn. 14 procent van huurders loopt daarnaast tegen beperkingen in hun huurovereenkomst aan.

De gevolgen van klimaatverandering worden breed herkend. Droogte, verdroging van planten, hitte(stress) en afname van vogels en insecten worden door veel inwoners in en rond hun eigen woning opgemerkt. Ongeveer een op de vijf inwoners heeft nog geen enkel gevolg gemerkt. Uit de resultaten blijkt dat jongeren (18-34 jaar) de effecten van hittestress en wateroverlast meer signaleren dan ouderen.

Inwoners verwachten van de gemeente vooral informatie over wat zij zelf kunnen doen (45 procent), gevolgd door de wens om zelf keuzevrijheid te houden (40 procent), verwachtingen rond subsidies (38 procent) en financiële prikkels (37 procent). Acties als het NK Tegelwippen, waarbij inwoners tegels voor groen vervangen, spreekt een deel van de inwoners aan (18 procent), maar is niet bij iedereen een grote wens.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
De belemmeringen die inwoners noemen (budget, ruimte en kennis) liggen dicht bij de instrumenten die de gemeente al ter beschikking heeft of kan ontwikkelen (subsidies, praktische voorlichting of lagere rioolheffingen voor tuinen met meer groen).

2. Klimaatweek pizzasessie

Op 11 november 2025 vond er in het kader van de jaarlijkse Klimaatweek een bijeenkomst plaats met uitleg over zowel het nieuwe Programma Duurzaamheid als het Warmteprogramma. Ook was er ruimte om hiervoor input te leveren. Verschillende partijen waren aanwezig bij deze bijeenkomst, zoals het IJsselland ziekenhuis, Wijk Overlegplatform (WOP) bestuurders en het Capels Natuurnetwerk. Er hing een goede en betrokken sfeer tijdens de bijeenkomst en er was ruimte voor een open gesprek. De stakeholders werden nadrukkelijk bevraagd over hun ideeën voor de toekomst. Ook kregen stakeholders een introductie over het Warmteprogramma. Dit programma gaat over de stappen die nodig zijn om aardgasvrij te worden in 2050. Vervolgens was het tijd voor pizza en participatie. De mening van de stakeholders is gepeild aan de hand van stellingen en aan de hand van een thema zijn de deelnemers uiteengegaan in de groepen: energie/aardgasvrij, klimaatadaptatie en biodiversiteit en circulair.



2.1 Circulaire economie

Binnen de opgehaalde input voor circulaire economie onderscheiden we drie hoofdthema's: communicatie en informeren, afval en materialen hergebruiken.

Communicatie en informeren

Deelnemers aan de pizzasessie geven aan dat bewustzijn en kennisdeling over circulariteit belangrijk is voor gedragsverandering. Een genoemd punt door de deelnemers is dat ze een gerichte aanpak om verschillende groepen te betrekken voorstellen. Daarnaast werd geopperd een netwerk van circulaire partijen op te zetten, vanuit de gedachte dat het afval van de één de grondstof van de ander kan zijn. Ook concrete voorlichting kwam terug, zoals een laagdrempelige 'wist-je-dat'-folder over hoe afvalverwerking in de gemeente werkt.

Afval

Ook afval kwam veelvuldig terug in de sessie. Deelnemers gaven aan dat nieuwe inwoners vaak niet weten van het bestaan van Irado of de gemeentewerf. Ze pleitten voor een heldere folder met QR-code naar de gemeentelijke website bij verhuizing. Deze informatie is nu te vinden in het bestaande afvalbeleid, maar bereikt (sommige) inwoners mogelijk onvoldoende.

Materialen hergebruiken

Deelnemers benadrukten dat hergebruik van materialen en spullen een kernonderdeel is van een circulaire economie. Kringloopwinkels werden genoemd, met de kanttekening dat deze soms een commercieel karakter hebben; een gemeentelijke milieustraat met voldoende kennis in huis zou hierin een aanvullende rol kunnen spelen. Een belangrijk aandachtspunt betrof sloop: materialen die vrijkomen bij bijvoorbeeld woningsloop zouden niet standaard als afval moeten worden beschouwd, maar als herbruikbare grondstof. Dit vraagt om een goede infrastructuur rond sloop- en renovatietrajecten, bijvoorbeeld door tegels en ander

materiaal opnieuw in te zetten. Ook broeihopen van houtsnippers en houtvezels als isolatiemateriaal werden genoemd als kansrijke toepassing. Tot slot werd geopperd om materialen van de gemeentewerf beschikbaar te stellen aan inwoners voor hergebruik, al werd hierbij opgemerkt dat dit wettelijk lastig te regelen kan zijn.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
De drie onderwerpen wijzen gezamenlijk op eenzelfde onderliggend knelpunt: bestaande informatie, voorzieningen en materiaalstromen (afvalbeleid, Irado, gemeentewerf, milieustraat, sloopmateriaal) bereiken of worden nu onvoldoende benut, ondanks dat ze er al zijn. Dit sluit aan bij de koers waarin de milieustraat onderdeel wordt van het Programma Duurzaamheid en de gemeente inzet op preventie en betere afvalscheiding: de pizzasessie onderstreept dat hierbij winst te behalen valt in actieve informatievoorziening én in het slimmer benutten van materiaalstromen die nu nog als afval worden behandeld, zoals sloopmateriaal en overschotten van de gemeentewerf. Het punt over wettelijke belemmeringen bij hergebruik van gemeentelijk materiaal verdient nadere uitzoeking.

2.2 Energie en warmte

Ook voor energie en warmte is tijdens de pizzasessie input opgehaald. De punten die naar voren kwamen liggen deels op het vlak van organisatie en samenwerking, deels op participatie en communicatie, en deels op de gewenste snelheid en koers van de energietransitie.

Organisatie en samenwerking
Deelnemers gaven aan een voorkeur te hebben voor een lokaal warmtebedrijf; de gemeente bereidt zich hier momenteel op voor. Ook vinden de deelnemers het fijn als er (technische) kennis in huis is over het verduurzamen van woningen. Waar nodig schakelt de gemeente met adviesbureaus voor technisch advies. Daarnaast noemden deelnemers het belang van het op elkaar afstemmen van meerjarenplannen, bijvoorbeeld tussen Gebiedsontwikkeling, Samenleving en netbeheerder Stedin.

Participatie en communicatie
Deelnemers zien meerwaarde in het organiseren van netwerksessies over uiteenlopende thema's; hiertoe komen in de toekomst bewonersbijeenkomsten, bijvoorbeeld over aardgasvrij wonen. Ook werd gevraagd om subsidiemogelijkheden binnen de gemeentelijke energieplannen breed te communiceren, en om initiatieven als de klimaatweek voort te zetten, dit laatste wordt bevestigd. Tot slot riepen deelnemers op tot meer participatie in de uitvoering van het programma: stakeholders bewust betrekken waar het ertoe doet, aansluitend bij hun behoefte, en juist daar waar nog daadwerkelijk speelruimte in het beleid zit.

Tempo en langetermijnkoers
Deelnemers willen dat de overstap naar aardgasvrij wonen in 2030 wordt gehaald en dat er meer tempo wordt gemaakt in de energietransitie. Ook riepen zij op tot langetermijnbeleid met een helder punt op de horizon; naast het Programma Duurzaamheid zijn hiervoor ook het Warmteprogramma en de energievisie relevant.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
de opbrengst van de pizzasessie laat zien dat deelnemers vooral behoefte hebben aan regie en samenhang: tussen organisaties (Stedin, adviesbureaus), tussen gemeentelijke plannen (Programma Duurzaamheid, Warmteprogramma, energievisie) en in het tempo van de transitie. De wens om participatie bewust en gericht in te zetten sluit direct aan bij de andere signalen uit dit verslag over de behoefte aan heldere, tijdige communicatie en concrete opvolging. Het is belangrijk om extra aandacht te hebben voor de onderlinge samenhang van de verschillende beleidsdocumenten in het programma en helderheid over hoe en wanneer de participatie in de uitvoering wordt georganiseerd.

2.3 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Ook voor klimaatadaptatie en biodiversiteit is tijdens de pizzasessie input opgehaald. De punten zijn te clusteren rond drie lijnen: groen en biodiversiteit, water, en bewustwording/ondersteuning.

Groen en biodiversiteit

Deelnemers pleiten voor meer groen in de wijk en voor diversiteit in groenprojecten, met aandacht voor biodivers groen specifiek. Ook het ontstenen van de buitenruimte en het stimuleren van biodiversiteit in particuliere tuinen werden genoemd. Deelnemers willen daarnaast bewoners actief betrekken bij de inrichting en het onderhoud van openbaar groen, en vragen om voortvarende uitvoering van het bestaande groenbeleid. Een specifiek spanningspunt dat werd genoemd, is de afweging tussen woningisolatie en het behoud van vleermuizen. Dat vraagt om zorgvuldige afstemming bij verduurzamingsprojecten. Ook het verduurzamen van het stadsplein kwam als concreet voorbeeld naar voren.

Water

Deelnemers noemden de grondwaterstand en waterkwaliteit als aandachtspunten, evenals de wens om sneller te vergroenen in de wijk en waar mogelijk wateropvang te realiseren. Concreet werd gepleit voor een gescheiden rioolsysteem en voor minimaal 5 procent oppervlaktewater in wijken.

Bewustwording, communicatie en ondersteuning

Deelnemers willen dat bewustwording over klimaatverandering breder wordt vergroot, en dat inwoners niet alleen over energie maar ook over water worden geïnformeerd. Ook vragen zij om ondersteuning vanuit de gemeente op het gebied van kennis en advies. Als overkoepelend punt gaven deelnemers aan dat de focus zou moeten liggen op wateropslag, hittestress, een gezonde leefomgeving en biodiversiteit, waarbij communicatie en het actief zoeken naar samenwerking en mogelijkheden centraal staan.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid

De pizzasessie laat zien dat klimaatadaptatie en biodiversiteit door deelnemers niet los van elkaar worden gezien, maar als samenhangend geheel van groen, water en leefbaarheid. Het genoemde spanningspunt tussen isolatie en vleermuizen illustreert dat verduurzaming en natuurbehoud niet vanzelfsprekend samenvallen en om expliciete afweging vragen bij de uitvoering. De wens om bewoners te betrekken bij onderhoud van groen sluit aan bij de bredere participatiewens die ook bij de andere twee thema's naar voren komt.

2.4 Wat kunnen stakeholders zelf doen?

Tijdens de pizzasessie is aan externe stakeholders ook gevraagd wat zij zelf kunnen bijdragen aan duurzaamheid. Genoemd werd het actief informeren en enthousiasmeren van bewoners, het faciliteren van benodigde infrastructuur, en het zelf up-to-date houden van kennis. Concreet boden stakeholders aan te adviseren en voor te lichten, en een duurzame huizenroute te organiseren. Ook werd genoemd bereid te zijn nu hogere kosten te accepteren met het oog op besparing op de langere termijn, en bij te dragen aan het vergroenen van tuinen. Ook is het ophogen van tuinen met houtsnippers genoemd, dit is alleen technisch niet mogelijk omdat houtsnippers na verloop van tijd verteren en inklinken.

3. Swipocratie-enquête over van het aardgas afgaan

Naast het burgerpanel is voor het nieuwe Warmteprogramma in het voorjaar van 2026 een digitale Swipocratie-enquête gehouden onder 346 inwoners, met een zwaartepunt bij oudere leeftijdsgroepen en de wijken Middelwatering en Oostgaarde. Swipocratie is een online participatietool waarmee overheden en organisaties de mening van inwoners peilen via een applicatie die lijkt op de datingapp Tinder.

De meeste deelnemers zijn goed op de hoogte van de opgave (83 procent weet dat Nederland in 2050 van het gas af moet, 91 procent kent de netcongestie), maar 77 procent wil meer informatie over wat aardgasvrij wonen voor henzelf betekent. Kosten blijven de belangrijkste zorg (65 procent), al vindt 67 procent tijdelijke overlast door aanleg van stadsverwarming acceptabel en steunt 88 procent de overstap naar elektrisch koken. Uit de dilemma's blijkt een kleine voorkeur voor een samenhangend totaalplan boven een wijk-voor-wijk-aanpak (53 procent/47 procent) en een sterke wens om zelf mee te denken of beslissen: 68 procent wil mee-denken. 67 procent vindt dat bewoners en niet de gemeente zouden moeten beslissen wanneer hun wijk van het gas af gaat. Financieel gaat de voorkeur uit naar zelf betalen boven een lening (73 procent /27 procent).

Welke warmteoplossing voor welke wijk de meest logische keuze is, is afhankelijk van veel factoren. Deze worden zorgvuldig afgewogen in het Warmteprogramma en afgestemd met onder andere netbeheerder Stedin. Ook de gebondenheid aan één leverancier bij stadsverwarming (60 procent noemt dit als bezwaar) speelt hier.

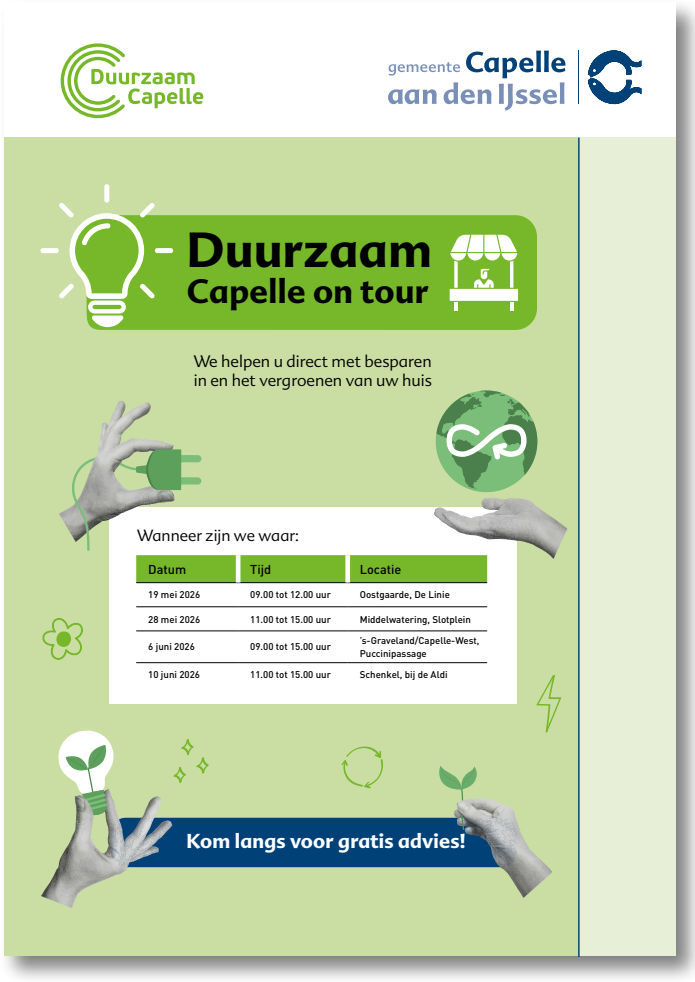
Kanttekening: de deelnemersgroep is wat ouder en bestaat vooral uit al-betrokken inwoners. Ze wonen minder gespreid over de wijken dan de gemeente als geheel.



Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
Deze enquête bevestigt een patroon dat ook bij de andere thema's terugkomt: algemene kennis over de opgave is aanwezig, maar de vertaling naar de eigen situatie ontbreekt. Dit onderstreept de eerder genoemde behoefte aan één overkoepelende communicatiestrategie in plaats van losse voorlichting per thema. Hierbij is het belangrijk om te letten op de samenhang tussen verschillende plannen.
De wens om mee te denken onderstreept nogmaals dat eenmalige raadpleging niet volstaat. De scheve samenstelling van de deelnemersgroep is een aandachtspunt voor het inrichten van vervolgtrajecten.

4. Duurzaam Capelle on tour april en mei 2026

Het ‘Duurzaam Capelle on Tour’ van de gemeente Capelle aan den IJssel ging in het voorjaar van 2026 verschillende wijken in om bewoners advies te geven over energiebesparing, isolatie, vergroeningsmaatregelen en verduurzaming. De ervaringen tijdens de tour hebben bovendien bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van ons nieuwe programma. In gesprekken met bewoners konden de eerste contouren ervan op een laagdrempelige manier worden getoetst.





5. Capelse Jongerenraad

Op 4 maart 2026 gingen ambtenaren van de unit Duurzaamheid langs bij de Capelse Jongerenraad (CJR). Tijdens deze sessie gingen ze in gesprek over klimaatadaptatie en de warmtetransitie als onderdeel van het Programma Duurzaamheid en het Warmteprogramma.

5.1 Klimaatadaptatie

Er is tijdens de vergadering een fictieve situatie geschetst om de mogelijke gevolgen van klimaatverandering in kaart te brengen. In het scenario was het om 11.15 uur 's ochtends al opgelopen tot 41 graden Celsius in Capelle. Het is een fictieve situatie, maar de recente hittegolven van juni 2026 geven aan, dat dit in de toekomst daadwerkelijk zou kunnen voorkomen.

De Jongerenraad onderstreept het belang van meer groen in de openbare ruimte met aandacht voor biodiversiteit. Ook pleiten ze voor het verminderen van verharding op pleinen en straten. Beide stadpunten zijn in lijn met wat ook uit de pizzasessie naar voren kwam. Nieuw ten opzichte van de pizzasessie is de nadruk op voldoende schaduwplekken in de openbare ruimte, als concrete maatregel tegen hittestress. Ook wordt gevraagd om bewoners actief te stimuleren hun eigen omgeving te vergroenen.

Daarnaast brengt de Jongerenraad twee punten in die specifiek gaan over voorbereiding op extreem weer: bij nieuwbouw zou beter rekening gehouden moeten worden met architectuur en ontwerpen die bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden. En er wordt gepleit voor een noodplan voor extreme weersomstandigheden.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
Het advies van de Jongerenraad bevestigt en verzwaart het signaal uit de pizzasessie over de urgentie van vergroening en waterbeheer. En voegt daar een nieuw aandachtsgebied aan toe: voorbereiding op extreme weersomstandigheden, zowel preventief (klimaatadaptief bouwen) als reactief (noodplan). De vraag om schaduwplekken sluit direct aan bij de eerder genoemde focus op hittestress uit de pizzasessie, en kan gecombineerd worden met de bredere vergroeningsopgave.

5.2 Warmtetransitie

Naast klimaatadaptatie is de Jongerenraad ook in gesprek gegaan over de warmtetransitie. Zij wogen stadsverwarming en warmtepompen tegen elkaar af in een fictieve casus, waarbij de meerderheid de voorkeur gaf aan stadsverwarming vanwege rechtvaardigheid dat iedereen een passende warmteoplossing krijgt waarbij de kosten evenredig verdeeld worden. Daarnaast bracht de jongerenraad een aantal principes in, over hoe de overstap naar aardgasvrij wonen wat hen betreft zou moeten verlopen.

De Jongerenraad hecht sterke waarde aan gelijke kansen voor bewoners, met specifieke aandacht voor woningen die niet goed te isoleren zijn of onvoldoende ruimte bieden voor een warmtepomp. Voor deze groep zou een andere oplossing dan wel extra ondersteuning nodig zijn. Ook vinden zij het belangrijk dat bewoners actief betrokken worden bij de plannen, vanuit de gedachte dat dit het draagvlak vergroot. Tot slot pleit de Jongerenraad ervoor dat bewoners zelf mogen bepalen op welke warmteoplossing zij overstappen, waarbij de meerderheid van stemmen leidend zou moeten zijn.

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
Het advies van de Jongerenraad brengt een principiële vraag aan het licht die verder reikt dan één technische keuze: hoe verhoudt individuele keuzevrijheid zich tot collectieve besluitvorming bij verduurzaming? En wat betekent dat voor gelijke kansen? Waar meerderheidsbeslissingen op wijkniveau voor de hand liggend lijken, kunnen ze ook in het nadeel werken van bewoners die net andere belangen of mogelijkheden hebben dan de meerderheid.

Ook vinden zij het belangrijk dat bewoners actief betrokken worden bij de plannen, vanuit de gedachte dat dit het draagvlak vergroot. In het Warmteprogramma wordt toegelicht hoe we hiermee omgaan.

Bewonersenquête 2025

Ook de Bewonersenquête 2025, breder gericht op leefbaarheid, bevat signalen die relevant zijn voor het Programma Duurzaamheid. De tevredenheid over afvalinzameling en -scheiding is gestegen (respectievelijk naar 90 procent en 86 procent). Bewoners die ontevreden zijn, wijzen vooral op het niet langer apart inzamelen van plastic. Over groenonderhoud zijn bewoners juist iets minder tevreden dan in 2023.
In meerdere wijken, waaronder Capelle-West, Oostgaarde en Schollevaar, noemen bewoners openbaar groen relatief vaak als een van de grootste buurtproblemen. Bij het verdelen van fictieve budgetten geven bewoners onderhoud van groen en water een middenpositie: hoger dan bijvoorbeeld cultuur of jongeren-voorzieningen, maar duidelijk lager dan belastingverlaging en armoedebestrijding. Tot slot bevestigt de dalende bekendheid van DuurzaamCapelle.nl het eerder gesignaleerde communicatieknelpunt: bestaande kanalen bereiken een deel van de inwoners niet.

We hebben de intentie om voor de volgende bewonersenquête, die in 2027 plaats gaat vinden, om een aantal specifiek gerichte vragen over duurzaamheid op te nemen. Zodat we periodiek ook op die wijze kunnen monitoren en acteren.

6. Interne participatie bij het Programma Duurzaamheid

Naast de inbreng van inwoners en externe stakeholders is ook in de eerste helft van 2026 binnen de organisatie opgehaald wat er speelt en nodig is voor het Programma Duurzaamheid. Dit is gedaan door middel van interviews met ambtenaren van verschillende afdelingen, aangevuld met twee co-creatiesessies: één bij de afdeling Stadsontwikkeling en één bij de afdeling Samenleving. Deze interne participatie helpt om de opbrengsten van inwoners en stakeholders te toetsen aan de uitvoeringspraktijk, en om te verkennen hoe de drie thema's het beste kunnen landen in de eigen organisatie. We hebben een mix aan werkvormen ingezet zodat collega's zowel in groepsverband als individueel hun kennis en kunde konden inbrengen. Verder toetsten we de nieuwe ideeën voor het Programma Duurzaamheid ook weer bij hen.

Interviews
Uit de interne interviews komt naar voren dat Capelle aan den IJssel voor grote onomkeerbare transities staat op het gebied van energie, klimaat en circulair. De uitvoering blijft alleen structureel achter door uitstel, versnippering en gebrek aan keuzes. Er wordt genoemd dat er veel ambitie op papier is, maar dat er beperkte uitvoeringskracht is (formatie, systemen en data), terughoudendheid om echt keuzes te maken. Ook is er het risico dat kwetsbare inwoners uiteindelijk de rekening betalen.

In de interviews komen vier gewenste bewegingen terug: (1) van losse, zichtbare projecten naar structurele systemen - de echte impact zit in infrastructuur en langjarige keuzes, niet in incidentele initiatieven; (2) van wachten op het Rijk naar lokale en regionale regie - regie nemen wordt gezien als noodzaak, niet als luxe; (3) van communicatie als leidend zijn voor de inhoud, naar de inhoud die leidend is voor communicatie; en (4) van 'iedereen gelijk' naar expliciet rechtvaardig beleid - neutraal beleid kan ongelijkheid vergroten, en niet kiezen werkt in het nadeel van kwetsbare groepen.

Co-creatiesessie Samenleving
Tijdens de co-creatiesessie met de afdeling Samenleving werd een sterke inhoudelijke overlap met duurzaamheid zichtbaar, op thema's als gezondheid, energiearmoede, wonen, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, bewegen, educatie en sociale cohesie. Duurzaamheid raakt daarmee niet alleen fysieke maatregelen, maar ook de leefomgeving, gezondheid en bestaanszekerheid van inwoners.

Deelnemers gaven aan dat vroegtijdige samenwerking in het proces belangrijk is, zodat doelen van verschillende afdelingen beter met elkaar verbonden kunnen worden. Concrete werkafspraken, duidelijke prioriteiten en het delen van goede voorbeelden zouden kunnen helpen om minder langs elkaar heen te werken. Ook werd gepleit voor meer kennisdeling, structureel overleg, gezamenlijke doelen en het beter zichtbaar maken van resultaten en effecten. Wat al goed werkt, zoals de samenwerking rond energiearmoede, GGD-advisering over een gezonde leefomgeving, energiecoaches en duurzaamheidsleidraden, willen de deelnemers behouden en verder versterken.

Co-creatiesessie Stadsontwikkeling
Uit de co-creatiesessie met Stadsontwikkeling komt naar voren dat er breed draagvlak is om duurzaamheid als stevig uitgangspunt voor gebiedsontwikkeling te nemen. Deelnemers zien niet alleen woningbouw en korte-termijnhaalbaarheid als sturend, maar pleiten voor toekomstbestendige wijken waarin groen, water, mobiliteit, gezondheid en leefbaarheid integraal worden meegenomen. Groen zou daarbij niet als 'aankleding' moeten worden gezien, maar als sturende factor in ontwerp en inrichting - bijvoorbeeld vanwege hitte, waterberging en biodiversiteit.

Als knelpunten noemen deelnemers de korte-termijnfocus, het sectorale werken en het ontbreken van voldoende harde regels. Ook is er een gebrek aan toetsingskaders om duurzaamheidsambities daadwerkelijk af te dwingen. Duurzaamheid is volgens deelnemers wel zichtbaar in gesprekken en initiatieven, maar nog onvoldoende verankerd in beleid, omgevingsregels en projectuitvoering. Ook vraagt het om een duidelijk bestuurlijk verhaal: wat voor stad wil de gemeente zijn, en welke keuzes horen daar dan bij?

Betekenis voor het Programma Duurzaamheid
De interne sessies en interviews bevestigen dat de externe roep om samenhang ook binnen de organisatie geldt. Zowel de co-creatiesessies als de interviews wijzen op hetzelfde onderliggende knelpunt: ambitie en herkenning zijn aanwezig, maar structurele verankering ontbreekt. Dit vraagt om gedeelde doelen en structureel overleg tussen Samenleving en Duurzaamheid, heldere toetsingskaders binnen Stadsontwikkeling om ambities af te dwingen, en, volgens de interviews, voldoende uitvoeringskracht en scherpe keuzes om verder te komen dan ambitie op papier. Het pleidooi voor expliciet rechtvaardig beleid sluit daarbij aan op het eerder gesignaleerde risico op een tweedeling tussen inwoners die wel en niet kunnen meekomen. Dit vraagt om een concreet antwoord waar de gemeente haar aandacht aan geeft.

Bijlage 2: Overzicht Ambities & Indicatoren

Tabel 1 - Tabel KPI's

Thema: Klimaatadaptatie en biodiversiteit	
Ambitie	**Indicator**
We brengen de risico's van klimaatverandering in beeld en verankeren deze in onze plannen	Begin 2027 stellen we een lokaal hitteplan op. Dit vormt een onderdeel van de integrale hitteaanpak die we eind 2027 verder uitwerken en in gang zetten.
We brengen de risico's van klimaatverandering in beeld en verankeren deze in onze plannen	We stellen in 2027 een methodiek op om in kaart te brengen waar de risico's zich bevinden en waar we als stad kwetsbaar zijn. Vervolgens gebruiken we deze input voor het opstellen van het Klimaatadaptatieplan met een aanpak voor een hittebestendig en waterrobuust Capelle.
We brengen de risico's van klimaatverandering in beeld en verankeren deze in onze plannen	Binnen het Klimaatadaptatieplan sturen we bij de inzet van klimaatadaptieve middelen op een rechtvaardige verdeling. We streven ernaar dat 50 procent van de middelen wordt ingezet in gebieden waar fysieke klimaatrisico's en sociale kwetsbaarheden samenkomen.
We brengen de risico's van klimaatverandering in beeld en verankeren deze in onze plannen	We meten vanaf 2027 de verbetering van klimaatbestendigheid van de stad gebaseerd op de toename van waterberging, afkoppeling en boomkroonbedekking.
We onderzoeken hoe we subsidie gerichter kunnen inzetten	We doen in 2027 en 2028 ervaring op met het gerichter inzetten van subsidiebudget in prioriteitsgebieden en evalueren wat dit oplevert.
We onderzoeken hoe we subsidie gerichter kunnen inzetten	We brengen in beeld welke mogelijkheden er zijn om subsidies b eter aan te laten sluiten bij lokale klimaat- en sociale opgaven.
We stimuleren de Capellenaren hun buitenruimte te vergroenen en klimaatbestendiger te maken	We organiseren jaarlijks één of meerdere publieksgerichte acties gericht op vergroening en het klimaatbestendiger maken van de particuliere terreinen.
We stimuleren de Capellenaren hun buitenruimte te vergroenen en klimaatbestendiger te maken	In de te benoemen opgavegebieden neemt op particulier terrein tussen 2027 en 2031 het aandeel groen toe en het aandeel verharding af.
We stimuleren de Capellenaren hun buitenruimte te vergroenen en klimaatbestendiger te maken	Het aantal particuliere tuinen dat voldoet aan de Steenbreekrichtlijn stijgt van 10 procent in 2025 naar 12 procent in 2031. Dit is een stijging van 275 tuinen.
Er is geen nettoverlies van stedelijk groen	Boomkroonbedekking neemt stadsbreed vanaf 2027 niet af.
We verduurzamen met oog voor biodiversiteit	In 2027 is het proces voor het opstellen en in werking brengen van een SMP voor Schollevaar gestart en zijn de benodigde onderzoeken en vergunningprocedures doorlopen of in gang gezet.
We verduurzamen met oog voor biodiversiteit	Zodra het proces voor Schollevaar voldoende is gevorderd en/of de aanpak in de praktijk werkt, besluiten we op basis van de opgedane ervaringen over de start van een SMP in Oostgaarde en/of Middelwatering.
We verduurzamen met oog voor biodiversiteit	Uiterlijk in 2030 is voor minimaal één wijk een SMP in werking en wordt het plan meerjarig toegepast bij de verduurzaming en isolatie van gebouwen.
We verduurzamen met oog voor biodiversiteit	We monitoren waar mogelijk de ontwikkeling van populaties van een specifiek aantal beschermde soorten en gebruiken deze informatie als één van de indicatoren voor de ontwikkeling van biodiversiteit.

Thema: Energie

Ambitie	Indicator
We voeren de energietransitie wijkgericht uit	We bepalen op basis van beschikbare data en relevante indicatoren in welke wijken de duurzaamheidsopgave het grootst is en richten onze inzet daar gericht op (de zogenaamde prioritaire wijken).
We voeren de energietransitie wijkgericht uit	Minimaal 75 procent van de ondersteuning wordt ingezet in prioritaire wijken.
We voeren de energietransitie wijkgericht uit	In alle prioritaire wijken is de isolatie-, VvE- en energiearmoede-aanpak geïntegreerd met de gebieds-gerichte warmteaanpak.
Meer woningen worden geïsoleerd en het aardgasverbruik neemt af	In 2030 zijn voor minimaal 1.500 woningen gemiddeld 1,5 isolatiemaatregel uitgevoerd.
We versnellen de verduurzamingsopgave binnen VvE's door het verhogen van draagvlak onder bewoners en het vergroten van slagkracht onder besturen	Jaarlijks maken 30 VvE's gebruik van onze gemeentelijke ondersteuning
We versnellen de verduurzamingsopgave binnen VvE's door het verhogen van draagvlak onder bewoners en het vergroten van slagkracht onder besturen	Minimaal 500 van de 1.500 te isoleren woningen bevinden zich binnen een VvE.
We versnellen de verduurzamingsopgave binnen VvE's door het verhogen van draagvlak onder bewoners en het vergroten van slagkracht onder besturen	Minimaal 20 VvE's nemen jaarlijks deel aan gemeentelijk gefaciliteerde kennisuitwisseling en/of gezamenlijke initiatieven.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	We streven naar een verdere daling van het aandeel huishoudens in energiearmoede, tot het niveau van 2023 (5,4 procent) in 2031.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	Jaarlijks ontvangen minimaal 180 huishoudens integrale energie-ondersteuning.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	In de wijken waar de inzet het hardst nodig is, zijn de relevante maatschappelijk partners actief aangesloten bij de aanpak.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	Jaarlijks vindt tussen de betrokken partners gezamenlijke kennis-uitwisseling over dit onderwerp plaats waarbij we aanhaken op een breder (financieel) thema.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	Er zijn per aangewezen wijk concrete afspraken over signalering, doorverwijzing en opvolging van huishoudens met (dreigende) energiearmoede.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	We onderzoeken in 2027 welke vormen van opvolging na energiecoaching het meest passend, uitvoerbaar en effectief zijn om inwoners te ondersteunen bij het duurzaam verlagen van hun energieverbruik en -lasten.
We verminderen energiearmoede en zorgen dat iedereen mee kan doen	Minimaal 45 procent van de bereikte bewoners ervaart na ondersteuning van de energiecoaches meer grip (handelingsperspectief) op het energieverbruik en de energierekening.

Thema: Circulaire economie

Ambitie	Indicator
Gemeentelijke materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt.	Het aandeel van geselecteerde gemeentelijke materialen dat wordt hergebruikt of beschikbaar wordt gesteld voor hergebruik neemt toe ten opzichte van de nulmeting in 2027.
De milieustraat draagt bij aan meer hergebruik en minder restafval	We monitoren vanaf 2028 het aandeel van de afvalstromen dat geschikt is voor hergebruik of recycling.
De milieustraat draagt bij aan meer hergebruik en minder restafval	De hoeveelheid restafval (grof en fijn) per inwoner neemt in 2029 af tot 145 kg.
De milieustraat draagt bij aan meer hergebruik en minder restafval	Het scheidingspercentage van het afval groeit naar 65 procent in 2030.
We helpen inwoners om minder te gebruiken, langer te gebruiken en meer te hergebruiken	Het bereik en gebruik van Capelse voorzieningen en initiatieven voor reparatie, hergebuik en delen neemt toe ten opzichte van de nulmeting in 2023.
Onze gemeentelijke systemen ondersteunen een circulaire manier van werken	We stellen in 2027 een Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen op, waarmee we hergebruik van grondstoffen in aanbestedingen stimuleren.
Onze gemeentelijke systemen ondersteunen een circulaire manier van werken	Het aandeel gemeentelijke aanbestedingen waarin circulariteit als criterium wordt meegenomen neemt toe ten opzichte van 2026.
Onze gemeentelijke systemen ondersteunen een circulaire manier van werken	Vanaf 2029 kijken wij bij grote gemeentelijke investeringen naast de aanschafkosten ook naar levensduur, restwaarde en/of materiaalwaarde.
Onze gemeentelijke systemen ondersteunen een circulaire manier van werken	Vanaf 2029 maken we voor de belangrijkste gemeentelijke materiaalstromen jaarlijks inzichtelijk hoeveel materiaal wordt ingekocht, hergebruikt en als reststroom wordt afgevoerd.

Thema: Duurzaam bouwen en gebiedsontwikkeling

Ambitie	Indicator
Actualisatie en juridische borging van ons duurzaamheidsbeleid	Uiterlijk in 2030 zijn de eerste onderwerpen uit de Duurzaamheidsleidraad voor bouwen door vertaald in het omgevingsplan.
Actualisatie en juridische borging van ons duurzaamheidsbeleid	Duurzaamheidsambities worden meegenomen in alle anterieure overeenkomsten en aanbestedingen.
Actualisatie en juridische borging van ons duurzaamheidsbeleid	We actualiseren de Duurzaamheidsleidraad voor bouwen zodra de landelijke doorvertaling van de nieuwe Europese regelgeving is voltooid.
We analyseren hoe subsidies en regelingen kunnen bijdragen aan duurzamere bebouwing	We stellen in 2027 een overzicht op van welke subsidies en regelingen bij kunnen dragen aan meer duurzame bebouwing.
We verkennen hoe andere rekenmethodes en meer flexibiliteit in financiële systemen kunnen bijdragen aan duurzamere bebouwing	Uiterlijk in 2029 werken we uit hoe andere financiële rekenmethodes en beschikbare flexibiliteit worden ingezet om duurzamere bebouwing mogelijk te maken.

Colofon

Dit rapport is opgesteld in opdracht van de gemeente Capelle aan den IJssel. Het beschrijft de aanleiding, aanpak en resultaten van het betreffende project en is bedoeld als informatiebron voor betrokkenen en geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

De gemeente heeft bij de totstandkoming van dit rapport de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Desondanks kan het voorkomen dat informatie onvolledig of niet geheel actueel is. De gemeente aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden of de gevolgen van het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Projectgroep:	Duurzaam Capelle
Vormgeving:	Buro voor de Boeg
Fotografie:	Jan Kok, Yvonne van Moort, Nathalie Montfoort, Steenbreek en Stedin.